

תורה אור • פרשת מקץ • מאמר 8

רני ושמחי בת ציון כי הנני בא

”רוני ושמחי בת ציון, כי הנני בא”

בעבודת ה' יש שתי תנועות: שירה — כמיהת הנשמה לעלות, הנולדת מהסתר ה', והיא צריכה לבוא תחילה; ושמחה — המשכת אור אין סוף באמצעות התורה והמצוות. נר חנוכה, שמדליקים מחוץ לפתח, מלמד שאור זה מגיע גם למי שעומד בחוץ, והנביא מבטיח שהי עצמו יבוא גם אל ”בת ציון” שבגלות.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/8

הנקודה

בעבודת ה' יש שתי תנועות: שירה — כמיהת הנשמה לעלות, הנולדת מהסתר ה', והיא צריכה לבוא תחילה; ושמחה — המשכת אור אין סוף באמצעות התורה והמצוות. נר חנוכה, שמדליקים מחוץ לפתח, מלמד שאור זה מגיע גם למי שעומד בחוץ, והנביא מבטיח שהי' עצמו יבוא גם אל "בת ציון" שבגלות.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר שואל מדוע ההפטרה של חנוכה פותחת במילים "רוני ושמחי בת ציון". התשובה נלמדת מן הפסוק "עבדו את ה' בשמחה, בואו לפניו ברננה" ומדברי הזוהר "חדוה ברמשא, רננא בצפרא". שירה היא עבודת המלאכים: כמיהה להיבלע באור אין סוף, המתבטאת בשירה ומופנית אל מלכות, מלכותו של ה' — הערוץ היחיד שדרכו מגיעה חיות לנבראים המוגבלים בזמן ובמקום. מכיוון שהי' נסתר במלכות, שהיא "ערב", הכמיהה מתעצמת. גם הנשמה שותפה לעלייה הזאת, שצריכה לבוא תחילה; אך יש בה גם שמחה — האור הנמשך באמצעות התורה והמצוות, שאין למלאכים. המצוות המעשיות הן "ציון", סימנים המצביעים על המציאות הרוחנית שלהן וממשיכים אותה למטה, וכל ברכה ממשיכה את השפע מעולם לעולם. כאשר ישראל מעוררים את עצמם תחילה, הם "ציון"; בגלות הם רק "בת ציון", מקבלים. ובכל זאת, הנביא מבטיח אור שמקורו למעלה מכל העולמות. נר חנוכה, שמדליקים בחוץ, לכיוון רשות הרבים, מביא את אור אין סוף אל העומדים בחוץ והופך חושך לאור.

מבנה

1	השאלה	19
	מדוע ההפטרה של חנוכה פותחת ב"רוני ושמחי", ולא במראה המנורה העשויה זהב?	
2	שירת המלאכים	7-29
	שירת המלאכים היא הביטוי החיצוני לכמיהתם לה'; היא מופנית אל "צדקתך" — מלכות, שדרכה מקבלים חיות כל הנבראים המוגבלים בזמן ובמקום, אך המלאכים תופסים ממנה רק הארה.	
3	שירה בערב	9-8
	"ערב" הוא מלכות, שבה הי' נסתר; ההסתר עצמו מעורר את הכמיהה, ועליית הנשמה מן הגוף היא "בואו לפניו ברננה".	
4	שמחה בבוקר	11-10
	לאחר העלייה באה השמחה: אור אין סוף הנמשך באמצעות התורה והמצוות — עבודה שיש לנשמות ואין למלאכים, ואפשר להגיע אליה רק לאחר שבאים תחילה "ברננה".	
5	ציון: המצוות כסימנים	15-12
	המצוות המעשיות הן "ציון" — סימנים המצביעים על המציאות הרוחנית שלהן וממשיכים אותה למטה, שורש הזמן והמקום; הברכה על המצווה ממשיכה את הוי' לתוך אלקים, כדי שמלכות ה' תתגלה.	

כאשר ישראל מתעוררים מלמטה הם "ציון"; בלעדי התעוררות כזאת, בגלות, הם רק "בת ציון", מקבלים שאורם נשאר חיצוני. גם תפילות הבוקר ערוכות באותו סדר.

התעוררות מלמעלה, מן האור הסובב כל עלמין, תגיע גם אל "בת ציון"; לעתיד לבוא היא עצמה ישכון בתוכה.

הנר שבצד החיצוני של הפתח מביא את אור אין סוף אל מי שעומד בחוץ, ואפילו אל רשות הרבים, והופך חושך לאור.

מושגים

ציון (ציון) ציון

סימן או ציון דרך: המצוות המעשיות והתורה, המצביעות על המציאות הרוחנית שלהן וממשיכות אותה למטה; וכן ישראל כאשר הם נוטלים יוזמה.

בת ציון בת ציון

ישראל בגלות, בלי התעוררות מלמטה: מקבלים בלבד, שהאור המגיע אליהם מלמעלה נשאר חיצוני.

התעוררות מלמטה והתעוררות מלמעלה אתערותא דלתתא / אתערותא דלעילא

יוזמה של האדם, הממשיכה את האור פנימה, ויוזמה אלוקית, המעניקה גם בלעדיה; ההתעוררות הנעלית ביותר מלמעלה, מן הסובב כל עלמין, מגיעה גם אל "בת ציון".

שירה (רינה, רנה) רנה / רנה

קול הכמיהה: העלייה מלמטה למעלה, הנולדת מהסתר הי'. היא כל עבודת המלאכים, והשלב הראשון בעבודת האדם.

שמחה שמחה

גילוי הפנימיות: אור אין סוף הנמשך מלמעלה למטה באמצעות התורה והמצוות — עבודה שניתנה לנשמות ולא למלאכים.

ערב ובוקר (רמשא, צפרא) רמשא / צפרא

הצמדת המושגים בזוהר: ערב, מידת הלילה, הוא מלכות, שבה הי' נסתר; בוקר, מידת היום, הוא האור הנמשך מלמעלה.

"צדקתך" (צדק) צדקתך / צדק

מלכות, מלכותו של הי' — הערוץ היחיד שדרכו מקבלים חיות הנבראים המוגבלים בזמן ובמקום, והמדרגה שבאמצעותה המלאכים תופסים אותו.

קטע 1 • 11

השאלה

1 רני ושמחי^{1,2} בת ציון כי הנני בא. להבין ענין רני ושמחי וגם מה ענין זה להפטורת חנוכה שמתחילין ברני ושמחי וגוי' והיה להתחיל מן ראיתי והנה מנורת זהב³ וגוי' שבסוף הפרשה.⁴

"רני ושמחי בת ציון, כי הנה אני בא". [עלינו] להבין את משמעות "רני ושמחי", וגם מה הקשר לכך להפטר חנוכה, שמתחילה ב"רני ושמחי" וגוי'. היה צריך להתחיל מ"ראיתי והנה מנורת זהב" וגוי', שבסוף הפרשה.

המאמר פותח במילים הראשונות של ההפטרה הנקראת בשבת חנוכה, מתוך נבואת זכריה. הוא מציג שתי שאלות: מה פירוש "רני ושמחי", ומדוע ההפטרה מתחילה כאן ולא בחזון המנורה העשויה זהב, המופיע בהמשך אותה פרשה ושנראה מתאים יותר לחנוכה.

קטע 2 • 21-7

שירת המלאכים

2 והענין הוא דכתיב עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה.⁵ ואיתא בזהר שמחה בצפרא ורננה ברמשא.⁶ וצריך להבין מהו צפרא ומהו רמשא מהו שמחה ומהו רננה.⁷

ההסבר הוא כך: נאמר, "עבדו את ה' בשמחה, בואו לפניו ברננה". ובזהר נאמר: "שמחה בצפרא ורננה ברמשא". צריך להבין מהו "צפרא" ומהו "רמשא", מהי שמחה ומהי רננה.

התשובה נפתחת בפסוק משהילים, המצמיד "שמחה" ל"רננה", ובמאמר הזהר הקובע ששמחה שייכת לבוקר ורננה לערב. המאמר מציב ארבעה מושגים שיש לבאר: בוקר, ערב, שמחה ורננה.

ויובן בהקדים כי מודעת זאת שעבודת המלאכים היא רנה וזמרה בשירות ותשבחות כנודע מענין פרק שירה⁸ שכל הברואים אומרים שירה.

הדבר יובן בהקדמת הידוע, שעבודת המלאכים היא רנה וזמרה, בשירות ותשבחות, כידוע מעניין פרק שירה, שכל הנבראים אומרים שירה.

לפני שהוא משיב, המאמר מניח יסוד: המלאכים עובדים את ה' בשירה ובאמירת שבחיו. פרק שירה הוא מדרש קדום המציב פסוקי שירה ושבח בפי השמים והארץ, הצמחים וכל בעלי החיים.

3 וכן המלאכים שבכל עולם עד רום המעלות כולם אומרים שירות ותשבחות ברנה וזמרה. וענין רנה זו היא גילוי עוצם תשוקתם להיות נכספה

וכך גם המלאכים שבכל עולם, עד המדרגות הגבוהות ביותר, אומרים שירים ותשבחות בשירה ובניגון. משמעותה של שירה זו היא גילוי עוצמת הכיסופים שלהם להיות במצב של "נכספה",

כל המלאכים, בכל עולם, שרים. המאמר מגדיר את שירתם כביטוי החיצוני לכיסופים עזים, ומתאר אותם במילותיו של בעל התהילים: "נכספה נפשי וגם כלתה".

וגם כלתה נפשם⁹ לדבקה בו ית' ולהתכלל באור א"ס ב"ה ותמיד כל ימיהם עומדים בתשוקה זו בלי הפסק מחמת שאין להם אהבה ותשוקה אחרת וגם אין להם עבודה אחרת

"וגם כלתה" נפשם, להידבק בו ית' ולהיכלל באור אין סוף, ברוך הוא. כל ימיהם הם עומדים בכיסופים אלה ללא הפסק, משום שאין להם אהבה וכיסופים אחרים, וגם אין להם עבודה אחרת,

המלאכים משתוקקים להידבק בה' ולהיכלל באור אין סוף, אורו של ה' כפי שהוא, למעלה מכל גבול. כיסופיהם אינם פוסקים, משום שזו אהבתם היחידה ועבודתם היחידה.

כמו תומ"צ שהם בחינת המשכה מלמעלה למטה רק עבודתם היא השתוקקות נפשם ממטה למעלה ותשוקה זו היא ברנה וזמרה כנודע מענין הניגון¹⁰ שהוא ענין התפעלות הלב

כמו תורה ומצוות, שהן בחינה של המשכה מלמעלה למטה. לעומת זאת, עבודתם היא כיסופי נפשם ממטה למעלה. כיסופים אלה מתבטאים בשירה ובניגון, כידוע בעניין הניגון, שהוא ביטוי להתעוררות הלב

בניגוד לנשמות ישראל, למלאכים אין תורה ומצוות, שממשיכות אלוקות מלמעלה למטה; עבודתם היא רק מלמטה למעלה. הכיסופים האלה מקבלים ביטוי בשירה, משום שהניגון מבטא לב שהתעורר.

(כי יש ניגון של שמחה ויש של מרירות כו') והנה זו היא בחי' חיצוניות כנודע

(כי יש ניגון של שמחה ויש ניגון של מרירות וכו'). והנה זו בחינה של חיצוניות, כידוע,

ההערה מציינת שניגון יכול לבטא שמחה או מרירות, ולכן הוא נושא את הרגש שהלב חש. לאחר מכן מגדיר המאמר שירה כזו כשייכת לחיצוניות, ולא לליבה הפנימי ביותר.

ע"ד משל מי שהוא עומד בפנים בבית המלך מה לו להגיד ולספר בשבחו רק כשיצא לחוץ ידבר ויספר בשבחו להפליא ולהגדיל גודל עוצם שבח המלך כמה הוא גדול ומתפעל כו'

על דרך משל: אדם שעומד בפנים, בבית המלך, מה לו לומר ולספר בשבחו? רק כשיצא החוצה ידבר ויספר בשבחו, ירומם ויגדיל את עוצמת שבחו של המלך, כמה גדול הוא, ויתפעל וכו'.

המשל מסביר מדוע השירה שייכת לחיצוניות. אדם שנמצא בתוך ארמון המלך, בנוכחותו, אינו צריך לתאר את גדולת המלך; רק מי שיצא החוצה מספר על שבחו, מרומם אותו ומתפעל ממנו.

והוא ענין מ"ש וצדקתך ירננו¹¹ שהרנה היא בבחי' צדקתך כי צדק היא מלכותא קדישא^{12,13} (מאזני

צדק¹⁴ פי' שיש בחינת מאזנים ששוקלים בחינת עומ"ש שנמשך לכל חד וחד לפום שיעורא דיליה)¹⁵

וזהו פירוש הכתוב: "וצדקתך ירננו" — השירה היא בבחינת "צדקתך", כי צדק הוא מלכותא קדישא, המלכות הקדושה. ("מאזני צדק" פירושו שיש בחינה של מאזניים השוקלים את בחינת עול מלכות שמים הנמשכת לכל אחד ואחד לפי מידתו.)

בתהילים קמ"ה נאמר: "וצדקתך ירננו". שירת המלאכים מופנית ל"צדקתך" של ה' — צדק, שאותו מזהה תיקוני זוהר עם מלכות, מלכותו של ה'. ההערה מפרשת "מאזני צדק" כדימוי למלכות, השוקלת ומקציבה לכל אחד את מידתו שלו בעול מלכות שמים.

וכתיב צדק מלאה ימינך¹⁶ כי מלכותך מלכות כל עולמים¹⁷ כתיב שאין ערך לכורא עם נברא להיות הנבראים מקבלים חיות מן הבורא ית' אלא ע"י בחינת מלוכה שלפי שהוא ית' מלך עליהם הם חיים וקיימים.¹⁸

ונאמר: "ימינך צדק מלאה", וכן נאמר: "מלכותך מלכות כל עולמים". אין כל יחס בין הבורא לנברא, כך שהנבראים יוכלו לקבל חיות מהבורא ית', אלא באמצעות בחינת המלכות: משום שהוא ית' מלך עליהם, הם חיים וקיימים.

פסוק נוסף, "ימינך צדק מלאה", מכין את השלב הבא. הבורא נעלה לאין ערוך מכל נברא, ולכן הנבראים יכולים לקבל ממנו חיות רק באמצעות מלכותו: מכיון שהוא מלכם, הם חיים וקיימים.

4 וזהו מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור¹⁹ עולמים הם בחינת מקום ודור דור הוא בחי' זמן הכל נמשך מבחי' מלכותך שהרי הזמן והמקום הם נבראים ומחודשים מאין ליש.

וזהו [פירוש] "מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור": "עולמים" הם בחינת מקום, ו"דור ודור" הוא בחינת זמן; הכול נמשך מבחינת "מלכותך". שהרי הזמן והמקום הם נבראים ומחודשים מאין ליש.

הפסוק "מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור" מתפרש ככולל את המרחב ("עולמים") ואת הזמן ("דורות"). שניהם נמשכים ממלכות ה', מפני שהמרחב והזמן עצמם נבראו והתהוו מאין ליש.

שקודם בריאת העולם לא היה בחי' זמן ומקום כלל²⁰ ולא היו יכולים להיות נבראים שהם בעלי גבול בבחי' זמן ומקום

שהרי קודם בריאת העולם לא היו בחינות זמן ומקום כלל, ולא היו יכולים להיכרא נבראים, שהם בעלי גבול בתוך בחינות הזמן והמקום,

לפני הבריאה לא היו זמן ומקום כלל. נבראים, שמתבעם מתקיימים בגבולות הזמן והמקום, לא יכלו להתהוות בכוחות עצמם.

אלא ע"י בחי' מלכותו ית' שבה שייך בחי' זמן מלך מלך ימלוך כו' משא"כ באוא"ס ב"ה עצמו שכשמו כן הוא אין לו סוף²¹ כו'.

אלא על ידי בחינת מלכותו יתברך, שבה שייכת בחינת הזמן: "מלך, מלך, ימלוך" וכו'. לא כך הוא באור אין סוף ברוך הוא עצמו, שכשמו כן הוא — אין לו סוף וכו'.

הבריאה אפשרית רק באמצעות מלכות ה', הקשורה לזמן, כפי שעולה מן המילים "ה' מלך, ה' מלך, ה' ימלוך". לאור אין סוף עצמו אין שום גבול; כשמו, אין סוף, כן הוא — אין לו סוף.

5 ולפי שהחיות נמשך מבחי' מלכותו ית' היא בחי' צדק לכך מלאה ימינך²² בחי' ימין וחסד

ומכיוון שהחיות נמשכת מבחינת מלכותו יתברך, שהיא בחינת צדק, לכן נאמר: "מלאה ימינך" — בחינת ימין וחסד,

מכיוון שהחיות נמשכת ממלכות, שהיא "צדק", נאמר בפסוק שהצדק הזה ממלא את "ימינו" של ה'. ימין מסמלת חסד: החיות הניתנת באמצעות המלכות היא מעשה של חסד.

כמאמר מכלכל חיים בחסד וכתוב ואתה מחיה את כולם²³ וצבא השמים לך משתחווים פיי כי לפי שאתה מחיה את כולם לך וצבא השמים לך משתחווים בבחי' בטול והתכללות.²⁴

כמאמר: "מכלכל חיים בחסד"; ונאמר: "ואתה מחיה את כולם, וצבא השמים לך משתחווים". כלומר, מכיוון שאתה מחיה את כולם, לכן "צבא השמים לך משתחווים", בבחינת ביטול והתכללות.

שני פסוקים תומכים בכך: "מכלכל חיים בחסד", מתפילת העמידה היומית, ודברי נחמיה: "ואתה מחיה את כולם, וצבא השמים לך משתחווים". מכיוון שה' נותן להם חיים, צבא השמים משתחוה לפניו, מבטל את עצמו ונכלל בו.

6 והנה בחיי בטול זה הוא באור אי"ס ב"ה הנמשך ומתלבש בבחינת מלוכה להחיותם כי אליו ולא למדותיו^{25, 26} כו'

והנה ביטול זה הוא כלפי אור אין סוף ברוך הוא, הנמשך ומתלבש בבחינת המלכות כדי להחיותם; שהרי אליו ולא למדותיו וכו'.

ביטולם של צבאות השמים מופנה אל אור אין סוף עצמו, כפי שהוא מתלבש במלכות כדי להחיותם, ולא אל המלכות כשלעצמה. העיקרון "אליו ולא למדותיו", שהרמ"ק מביא בשם הספרי, מלמד שפונים אל ה' עצמו ולא אל המדות שדרך הוא פועל.

וזהו זכר רב טובך²⁷ יביעו וצדקתך ירננו פיי טובך הוא השפעה וחיות שנמשך מעולם ועד עולם

וזהו פירוש "זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו". "טובך" הוא השפע והחיות הנמשכים מעולם לעולם,

כעת הפסוק מתהלים קמה, ז נדרש בדקדוק. "טובך" הוא השפע והחיות האלוקיים העוברים מעולם אחד אל העולם שמתחתיו.

כמ"ש אמרו צדיק כי טוב²⁸ שהטוב הוא בחינת צדיק שהוא המקשר ומשפיע מעולם ועד עולם כמו שכתוב כי כל בשמים ובארץ²⁹ ותרגומו דאחיד כו'

כמו שכתוב "אמרו צדיק כי טוב": ה"טוב" הוא בחינת הצדיק, שהוא המקשר ומשפיע מעולם לעולם, כמו שכתוב "כי כל בשמים ובארץ", ותרגומו "דאחיד" וכו'.

הפסוק בישעיהו "אמרו צדיק כי טוב" קושר בין "טוב" לבין הצדיק, המקשר עולם אחד לבא אחריו ומעביר את השפע הלאה. הפסוק "כי כל בשמים ובארץ", שהתרגום מתרגם במילים "דאחיד", מובא כדי לבאר את תפקידו כמקשר.

ורב טובך היינו כמה רבוא רבבות מדרגות עד אין קץ שהן בבחינת השתלשלות וירידת המדרגות מעולם ועד עולם עד שיאיר אור אי"ס ב"ה בבחינת מלכותו ולהוות נבראים עד אין קץ.

ו"רב טובך" פירושו רבבות רבבות של מדרגות, עד אין קץ, שהן בבחינת השתלשלות וירידת המדרגות מעולם לעולם, עד שאור אין סוף ברוך הוא מאיר בבחינת מלכותו, כדי להוות ולהחיות נבראים עד אין קץ.

"רב טובך" מתייחס למדרגות האינסופיות שדרך האור יורד, עולם אחר עולם. בתום הירידה מאיר אור אין סוף באמצעות מלכותו של ה', כדי לברוא נבראים ולהחיותם עד אין קץ.

7 והנה פי' זכר רב טובך³⁰ היינו שרק בחי' זכר והארה מבחינת רב טובך יביעו ולכך ירננו

והנה, פירוש "זכר רב טובך" הוא שהם מביעים רק בחינה של זיכרון והארה מבחינת "רב טובך"; ולכן "ירננו",

"זיכרון" (זכר) פירושו רושם בלבד: המלאכים מקבלים רק הארה מטובו הרב של ה'. לכן הם "מרננים" — מתוך כמיהה למה שאין להם באופן מלא.

שמשותקים ונכספים להתכלל באור א"ס ב"ה שאומרים איה מקום כבודו כו' רק שאין להם השגה באור א"ס ב"ה עצמו אלא ע"י בחינת מלוכה ובחינת צדקתך.

משום שהם משותקים וכוספים להיכלל באור אין סוף ברוך הוא, כפי שהם אומרים: "איה מקום כבודו?" וכו'. אלא שאין להם השגה באור אין סוף ברוך הוא עצמו, אלא באמצעות בחינת המלכות ובחינת "צדקתך".

המלאכים משותקים להיכלל באור אין סוף, ושואלים, במילות הקדושה: "איה מקום כבודו?" אין להם אפשרות להשיג את אור אין סוף עצמו; הם מגיעים אליו רק באמצעות המלכות, "צדקתך".

קטע 3 • 8-9

שירה בערב

8 וזהו רננה ברמשא רמשא היא מדת לילה³¹ היא בחינת מלכותו ית' מלכותך מלכות כל עולמים מלשון

העלם³² כו' וע"ז רמזו בגמרא שצריך להזכיר מדת לילה ביום³³

וזהו [פירוש] "רננה ברמשא". "רמשא" היא מידת הלילה, שהיא בחינת מלכותו ית': "מלכותך מלכות כל עולמים" — "עולמים" מלשון העלם וכו'. ועל כך רמזה הגמרא באומרה שצריך להזכיר את מידת הלילה ביום,

כעת מתבארת אמירת הזוהר "רננה ברמשא". ערב, מידת הלילה, הוא מלכות — מלכותו של ה' — מפני שהמילה "עולם" קשורה ל"העלם", כלומר להסתיר; הגמרא דורשת את אותן אותיות גם במשמעות של הסתרה. דברי הגמרא שצריך להזכיר את מידת הלילה ביום רומזים לכך.

דהיינו כמו שמבואר בזוהר לאכללא כו'³⁴ שע"י שמשגיגים החשך וההעלם של א"ס ב"ה ישת חשך סתרו³⁵ לכך הם משותקים ונכספים אליו ית' וכמ"ש נפשי אויתך בלילה³⁶ פי' שאומר להקב"ה הרי נפשי אתה לכך אויתך.

כלומר, כפי שמוסבר בזוהר, "לאכללא" וכו': מכיוון שהם משיגים את החושך וההעלם של אור אין סוף, ברוך הוא — "ישת חושך סתרו" — לכן הם משותקים וכוספים אליו ית'. וכמו שכתוב: "נפשי אויתך בלילה"; פירוש הדבר שהוא אומר להקדוש ברוך הוא: "הרי נפשי אתה, ולכן אויתך".

הזוהר מדבר על "לכלול" את הלילה בתוך היום. מכיוון שהמלאכים משיגים שה' נסתר — "ישת חושך סתרו" — הם משותקים אליו ביתר שאת. את דברי ישעיהו "נפשי אויתך בלילה" מפרשים כאמירה לה': "אתה נפשי, ולכן אני מתאוה אליך".

מפני שהחיות הזה הוא מוסתר בבחינת לילה והעלם ולכך תגדל התשוקה והכוסף להיות אויתך וכנודע שלא שייך אהבה ותשוקה להתאווה אלא במי שחסר לנפשו הדבר שמתאוה אליו.

מכיוון שחיות זו מוסתרת בבחינת לילה והעלם, גדלות משום כך ההשתוקקות והכיסופים להיות בבחינת "אויתך". וכידוע, אהבה והשתוקקות — "להתאוות תאוה" — שייכות רק למי שנפשו חסרה את הדבר שהוא מתאוה אליו.

מכיוון שהחיות מוסתרת, כמו בלילה, ההשתוקקות גוברת. אדם משתוקק רק לדבר שחסר לו; אין תשוקה לדבר שכבר יש לו.

9 וזהו ענין בואו לפניו ברננה³⁷ ממטה למעלה לצאת מנרתק הגוף ולכושי נפש הבהמית לדבקה בו ית' ע"י רננה בבחינת רמשא ומדת לילה היא בחינה שמוסתר ומלוכש בה אור א"ס ב"ה בבחינת העלם והסתר.

וזהו פירוש "בואו לפניו ברננה": מלמטה למעלה, לצאת מנרתק הגוף ומלכושי הנפש הבהמית כדי להידבק בו יתברך, באמצעות רננה בבחינת "ערב". מידת הלילה היא בחינה שבה אור אין סוף ברוך הוא נסתר ומלוכש, באופן של העלם והסתר.

"בואו לפניו ברננה" היא העלייה מלמטה למעלה: מאמץ הנפש לצאת מגבולות הגוף ומלכושי הנפש הבהמית ולהידבק בה'. רננה זו שייכת ל"ערב", למידת הלילה — לבחינה שבה אור אין סוף נסתר ומלוכש.

קטע 4 • 101-11

שמחה בבוקר

10 וזהו ענין בשכמל"ו ואהבת וגו' דהיינו שלבבו יבין איך שברוך ונמשך שם הארה מאור א"ס ב"ה להיות כבוד מלכותו והארה ההיא היא לעולם ועד למטה עד אין קץ כו'

וזהו ענין "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" ו"ואהבת" וגו': כלומר, שלבו יבין כיצד ה"ברוך" — ההמשכה — הוא ה"שם", הארה מאור אין סוף ברוך הוא, כדי להיות "כבוד מלכותו"; והארה זו היא "לעולם ועד", ונמשכת למטה עד אין קץ וכו',

בקריאת שמע נאמר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" ומיד אחר כך "ואהבת". המאמר מפרש כל מילה: "ברוך" פירושו המשכה; ה"שם" הוא הארה בלבד מאור אין סוף; היא נעשית "כבוד מלכותו"; ו"לעולם ועד" פירושו שהיא נמשכת למטה בלי סוף.

שע"יז יבוא לאהבה את הוי"ה הוא אור א"ס ב"ה ממש להיות אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך³⁸ וגו' לאדבקה רוחא ברוחא.^{39, 40}

וכך יבוא לאהוב את הוי", שהוא אור אין סוף עצמו, ברוך הוא, ולהיות "אלקיך", "בכל לבבך ובכל נפשך" וגו', "לדבקה רוחא ברוחא".

ההבנה הזאת מביאה את האדם לאהוב את הוי", את אור אין סוף עצמו, "בכל לבבך ובכל נפשך". הוזהר מתאר אהבה כזאת כהידבקות "רוח ברוח".

אך כל זה הוא בבחינת ממטה למעלה בואו לפניו שאזי הוא ברננה וכך צריך להיות תחילת עבודת האדם כברייתו של עולם ברישי חשוכא והדר נהורא⁴¹ מדת יום

אך כל זה הוא בבחינת מלמטה למעלה, "בואו לפניו", שאז העבודה היא "ברננה". וכך צריכה להיות תחילת עבודת האדם, בדומה לכריאת העולם: "תחילה חושך ואחר כך אור". מידת היום,

אהבה זו היא עדיין עלייה מלמטה למעלה, "בואו לפניו", ולכן היא "ברננה". עבודת האדם צריכה להתחיל כך, כפי שמתואר בגמרא על בריאת העולם: תחילה חושך ואחר כך אור.

היינו המשכת אור א"ס ב"ה מלמעלה למטה להתלבש בעולמות אבי"ע בחינת עבדו את⁴² ה' בשמחה שזהו יתרון ומעלת הנשמות על המלאכים שהמלאכים אין להם רק בחינת רנה בלבד שהיא בחי העלאה והתכללות ממטה למעלה

היא המשכת אור אין סוף ברוך הוא מלמעלה למטה, להתלבש בעולמות אצילות, בריאה, יצירה ועשיה; זו בחינת "עבדו את ה' בשמחה". בכך יש יתרון ומעלה לנשמות על המלאכים: למלאכים יש רק בחינת רנה, שהיא עלייה והיכללות מלמטה למעלה,

"יום" הוא התנועה ההפוכה: אור אין סוף נמשך מלמעלה למטה אל כל ארבעת העולמות — אצילות, בריאה, יצירה ועשיה — וזהו "עבדו את ה' בשמחה". בכך הנשמות נעלות מהמלאכים, שעבודתם היא רק רנה, עלייה מלמטה למעלה.

משא"כ נשמת ישראל יש להם עבודה נוספת בבחי' המשכה מלמעלה למטה מההעלם אל הגילוי שכל שמחה היא התגלות הפנימיות וכו'

ואילו לנשמות ישראל יש עבודה נוספת, בבחינת המשכה מלמעלה למטה, מההעלם אל הגילוי; שהרי כל שמחה היא גילוי הפנימיות וכו',

לנשמות ישראל יש עבודה נוספת: להמשיך אלקות למטה ולהביא את הנעלם לידי גילוי. שמחה פירושה גילוי של מה שפנימי ביותר.

כנודע שבחי' שמחה זו היא מהמשכת אור א"ס ב"ה בתומ"צ (שנתנו לישראל דוקא משא"כ המלאכים בקשו תורה תנה הודך על השמים⁴³ ולא ניתן כו').

כידוע, שמחה זו באה מהמשכת אור אין סוף ברוך הוא בתורה ובמצוות, שניתנו לישראל דווקא; ואילו המלאכים ביקשו את התורה — "תנה הודך על השמים" — ולא ניתנה להם וכו'.

שמחה זו באה מהמשכת אור אין סוף באמצעות התורה והמצוות, שניתנו לישראל ולא למלאכים. הגמרא מספרת שהמלאכים ביקשו שהתורה תישאר בשמים, וציטטו "תנה הודך על השמים", אך התורה לא ניתנה להם.

וכמ"ש והיו הדברים האלה⁴⁴ אשר אנכי מצוך היום וגוי אנכי מי שאנכי⁴⁵ כוי כי הגם שממטה למעלה כתיב בואו לפניו ברננה שא"א להיות בחי העלאה והתכללות כ"א בבחי צדקתך⁴⁶ ובחי רננה ברמשא וכמו שכתוב: "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום" וגוי — "אנכי, מי שאנכי" וכו'. ואף שמלמטה למעלה נאמר "בואו לפניו ברננה", שהרי אי אפשר שתהיה עלייה והיכללות אלא בבחינת "צדקתך" ובבחינת "רננה ברמשא",

את "הדברים האלה אשר אנכי מצוך" מפרשים כמצוות הבאות מ"אנכי, מי שאנכי" — מעצמותו של הקב"ה. לעומת זאת, בעלייה מלמטה למעלה יכולה הנשמה לעלות רק באמצעות מלכות, "צדקתך", שהיא "רננה ברמשא".

אבל מלמעלה למטה אור א"ס ב"ה מאליו וממילא נמשך גם מבחי אנכי מי שאנכי כי לפניו ית' כחשיכה כאורה.⁴⁷

אבל מלמעלה למטה אור אין סוף ברוך הוא נמשך מאליו וממילא, גם מבחינת "אנכי, מי שאנכי"; שהרי לפניו יתברך "כחשכה כאורה".

מלמעלה למטה, לעומת זאת, אור אין סוף נמשך מעצמו וממילא, אפילו מעצמותו של הקב"ה. לפניו "כחשכה כאורה", ולכן ההעלם אינו מעכב אותו.

11 וכמ"ש המשפיל לראות⁴⁸ בשמים ובארץ שמים וארץ רוחניות וגשמיות הכל שוה לפניו ית' השוה ומשוה קטן וגדול.⁴⁹

כמו שכתוב: "המשפיל לראות בשמים ובארץ" — שמים וארץ, רוחניות וגשמיות, כולם שווים לפניו יתברך, "השוה ומשוה קטן וגדול".

המזמור מתאר את ה' כמי שמשפיל את עצמו לראות בשמים ובארץ כאחד: מבחינתו, הרוחני והגשמי שווים. הביטוי "השוה ומשוה קטן וגדול" מופיע בפיוט לימים הנוראים "האוחז ביד".

והמשכה זו היא ע"י תומ"צ הדברים האלה אשר אנכי⁵⁰ וגוי רמ"ח מצות הם רמ"ח איברין דמלכא⁵¹ דהיינו כמשל האיברים שבהם מלובשת הנשמה ובהמשכת האיברים נמשכת גם הנשמה המלובשת בהם. והמשכה זו נעשית באמצעות תורה ומצוות: "הדברים האלה אשר אנכי" וכו'. רמ"ח המצוות הן "רמ"ח איברין דמלכא", כלומר, בדומה למשל האיברים שהנשמה מלובשת בהם: כאשר נמשכים האיברים, נמשכת גם הנשמה המלובשת בהם.

המשכה זו נעשית באמצעות תורה ומצוות. רמ"ח מצוות עשה נקראות "רמ"ח איברין דמלכא": כשם שהנשמה נעה עם האיברים שהיא ממלאת, כך אור ה' נמשך יחד עם קיום המצוות.

ודרך כלל נחלקים לגי קוין חסד דרועי ימינא⁵² היא בחיי צדקה כו' ותורה היא קו הממוצע (וכנודע שהתורה היא בחינת אברים הפנימיים ושאר מצות הם אבריי החיצונים כו').⁵³

באופן כללי הן נחלקות לשלושה קווים: "חסד — דרועא ימינא", כלומר בחינת צדקה וכו'; והתורה היא הקו האמצעי. (כידוע, התורה היא בחינת האיברים הפנימיים, ושאר המצוות הן האיברים החיצוניים וכו').

המצוות נחלקות לשלושה קווים: הקו הימני הוא קו החסד, ואילו שייכת הצדקה; והתורה היא הקו האמצעי. ההערה משווה את התורה לאיברים הפנימיים, ואת שאר המצוות לאיברים החיצוניים.

וזהו עבדו את⁵⁴ ה' הוא א"ס ב"ה הנמשך אורו מלמעלה למטה בתורה ועבודה כו' בשמחה היא שמחה של מצוה ואמרו רז"ל וכן לדבר הלכה⁵⁵ והשמחה היא מבחי גילוי אוא"ס ב"ה ממש על נפשם כו'.

וזהו "עבדו את ה'" — אין סוף ברוך הוא, שאורו נמשך מלמעלה למטה באמצעות תורה ועבודה וכו'. "בשמחה" — זו שמחה של מצווה, וחז"ל אמרו: "וכן לדבר הלכה"; והשמחה נובעת מגילוי אור אין סוף ברוך הוא עצמו על נפשם וכו'.

"עבדו את ה'" מתייחס לאין סוף, שאורו נמשך למטה באמצעות תורה ועבודת ה'; "בשמחה" היא שמחת המצווה, וחז"ל כוללים בה גם לימוד הלכה. שמחה זו נובעת מאור אין סוף עצמו, המתגלה בנפש.

והיינו ע"י כי באו לפנינו ברננה תחלה⁵⁶ כנ"ל והכתוב מדבר מלמעלה למטה עבדו את ה' בשמחה והיאך תבוא למדרגה זו כשתבאו לפנינו ברננה:

והיינו על ידי שתחילה "באו לפנינו ברננה", כנזכר לעיל. הכתוב מדבר מלמעלה למטה: "עבדו את ה' בשמחה"; וכיצד תגיעו למדרגה זו? כשתבואו "לפנינו ברננה".

שמחה זו באה רק לאחר שתחילה "באו לפנינו ברננה". הפסוק נקרא כאן כמדבר מלמעלה למטה: תחילתו מצווה על השמחה, והמשכו מלמד כיצד להגיע אליה — באמצעות הרננה.

קטע 5 • 12-15

ציון: המצוות כסימנים

12 ובזה יובן מ"ש רני ושמחי בת ציון⁵⁷ כי כנ"י בגלות נק' בת ציון. וכיאר ענין ציון יובן בהקדי להבין מ"ש ימלוך ה' לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללו יה.

בכך יובן הכתוב: "רני ושמחי בת ציון", שכן כנסת ישראל בגלות נקראת "בת ציון". כדי לבאר את עניינה של "ציון", יש להקדים ולהבין את הכתוב: "ימלוך ה' לעולם, אלקיך ציון לדור ודור, הללו יה".

המאמר חוזר לפסוק הפותח. בגלות נקראת כנסת ישראל, כלומר עם ישראל כולו, "בת ציון"; וכדי לבאר את "ציון" הוא פונה לפסוק בתהילים הקושר בין מלכות ה' לציון.

וביאור הענין כי להיות ימלוך ה' לעולם בחינת מקום לדור ודור בחינת זמן היינו ע"י בחינת ציון.

ביאור הענין הוא שכדי ש"ימלוך ה' לעולם" — בחינת מקום — ו"לדור ודור" — בחינת זמן — הדבר נעשה באמצעות בחינת ציון.

ב"ימלוך ה' לעולם", המילה "עולם" פירושה גם "עולם" במובן של מרחב, ולכן היא מייצגת את המקום; "לדור ודור" מייצג את הזמן. מלכות ה' על שניהם מתאפשרת באמצעות "ציון".

כי הנה כתיב בצלמנו כדמותנו⁵⁸ הן רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא⁵⁹ והיינו רוחניות המצות ורוחניות התורה כמן שהן למעלה באור א"ס ב"ה שהן הן בצלמנו ממש.

הרי כתוב: "בצלמנו כדמותנו"; אלו הם "רמ"ח פקודין, רמ"ח אברין דמלכא". כלומר, הרוחניות של המצוות והרוחניות של התורה כפי שהן למעלה, באור אין סוף ברוך הוא, הן ממש "בצלמנו".

את "בצלמנו כדמותנו" קוראים לאור דברי תיקוני זוהר, שלפיהם רמ"ח המצוות הן "רמ"ח אברין דמלכא". המציאות הרוחנית שלהן, כפי שהיא קיימת למעלה באור אין סוף, היא ממש ה"צלם" האלוף.

אך גשמיות המצות כמו שנתלבשו בענינים גשמיים ציצית של צמר ותפלין על הקלף הם רק בחינת ציון מלשון סימן

אך הגשמיות של המצוות, כפי שהתלבשו בענינים גשמיים — ציצית של צמר ותפלין על קלף — היא רק בחינת "ציון", מלשון סימן,

המצוות הגשמיות, כגון ציצית של צמר ותפלין הכתובות על קלף, הן רק "ציון". המילה "ציון" קשורה ל"ציון" במובן של סימן או אות.

כמו ציון המצוינת⁶⁰ דהיינו שהמצות הגשמיות הם רומזים להרוחניות⁶¹ שבהם ועל ידם נמשך רוחניות אור א"ס ב"ה

כמו "ציון המצוינת"; כלומר, המצוות הגשמיות רומזות לרוחניות שבהן, ועל ידן נמשכת רוחניות אור אין סוף ברוך הוא,

כמו בביטוי "ציון המצוינת" מתפילות ההושענות, ציון מצביע על דבר שמעבר לו. המצוות הגשמיות מצביעות על המציאות הרוחנית שלהן, ובאמצעותן נמשך האור הרוחני הזה.

כמו טלית וציצית של צמר בבחינת עטה אור כשלמה⁶² לבושיה כתלג חיור⁶³ ושער רישיה כעמר נקא כי ציצית הן בחינת שערות כו'.⁶⁴

כמו טלית וציצית של צמר, בבחינת "עוטה אור כשלמה", "לבושיה כתלג חיור ושער רישיה כעמר נקא"; שכן הציצית הן בבחינת שערות וכו'.

הטלית והציצית של הצמר מזכירות פסוקים המתארים את ה' כמי שמתעטף באור כשלמה, לבושו לבן כשלג ושער ראשו כצמר נקי. הציצית מקבילות ל"שערות": חוטים גשמיים המצביעים על מציאות רוחנית.

13 וע"ד זה כל המצות וכן התורה ע"י עסק התורה בגשמיות שנתלכשה בענינים גשמיים נמשך אור תורה העליונה הרוחנית שמדברת בענינים רוחניים.

וכך גם בכל המצוות, וכן בתורה: על ידי העיסוק בתורה בצורתה הגשמית, כפי שהיא מלוכשת בענינים גשמיים, נמשך אור התורה העליונה והרוחנית, העוסקת בענינים רוחניים.

הדבר נכון גם לגבי כל מצווה ולימוד תורה. התורה כפי שאנו לומדים אותה עוסקת בענינים גשמיים, ובכל זאת הלימוד ממשיך את אור התורה העליונה, העוסקת במציאויות רוחניות.

והרי התורה והמצוות גשמיות הם סימנים וציונים להרוחניות. ובהן ועל ידן נמשך אור התורה והמצוות מרוחניות לגשמיות והן הן בחי מקור להיות בחי מקום וזמן.

הרי התורה והמצוות הגשמיות הן סימנים וציונים לרוחניות. בהן ועל ידן נמשך אור התורה והמצוות מן הרוחניות אל הגשמיות; והן עצמן הבחינה שהיא המקור לקיומן של בחינת המקום והזמן.

לכן התורה והמצוות הגשמיות הן "סימנים" (ציונים) לרוחניות. באמצעותן עובר האור מן הרוחניות אל הגשמיות, והן עצמן המקור למקום ולזמן; משום כך מלכות ה' על המקום והזמן באה "דרך ציון".

14 וע"ד זה תקנו רז"ל ברכות המצות לפני כל מצוה ברוך אתה וכו' כי ברוך מלשון המברך הגפן⁶⁵ שכופף ראש הזמורה לארץ ומשם צומח גפן אחר והיינו בחי השפעה והברכה מעולם ועד עולם

כדומה לכך תיקנו רז"ל לומר ברכות על המצוות לפני כל מצווה: "ברוך אתה" וכו'. המילה "ברוך" קשורה ללשון "המברך את הגפן": הוא מכופף את ראש הזמורה אל הארץ, וממנה צומחת גפן נוספת. זוהי בחינת ההשפעה וההמשכה מעולם לעולם.

בברכה הנאמרת לפני כל מצווה, "ברוך אתה", מופיעה המילה "ברוך", שהמאמר קושר למונח שבמשנה להברכת גפן: מכופפים זמורה אל תוך האדמה, וממנה צומחת גפן חדשה. ברכה פירושה אפוא המשכת שפע מעולם אחד לעולם הבא אחריו.

לכן כתיב גבי יוסף ויקראו לפניו אברך^{66, 67} לפי שהיה צדיק המקשר ומשפיע⁶⁸ ומברך מעולם ועד עולם.⁶⁹

לכן נאמר על יוסף: "ויקראו לפניו אברך", משום שהיה צדיק שמקשר ומשפיע, ומברך מעולם לעולם.

כאשר מינו את יוסף לשליט, קראו לפניו "אברך", והמאמר מפרש זאת במשמעות של ברכה. יוסף היה צדיק המקשר בין העולמות ומעביר את השפע ביניהם.

15 וענין ברכה זו⁷⁰ הוא להיות המשכה והברכה מעולם ועד עולם כדי להיות גילוי מלך העולם להיות בחינת עולם בבחינת מלך

עניין ברכה זו הוא שתהיה המשכה וברכה מעולם לעולם, כדי שתהיה התגלות של "מלך העולם", כלומר, שהעולם יהיה בבחינת מלך,

מטרת הברכה היא להמשיך את השפע מעולם לעולם, עד שהי' תגלה כ"מלך העולם", כפי שנאמר במילות הברכה. העולם אמור להפוך למקום שבו מורגשת מלכותו.

דהיינו שיהא גילוי מלכותו ית' נראה לעין כל העולם שלא יהא העולם בבחינת העלם והסתר על בחינת מלוכה.

כלומר, שהתגלות מלכותו ית' תהיה גלויה לעיני כל העולם, כך שהעולם לא יהיה בבחינת העלם והסתר על בחינת המלוכה.

המטרה היא שמלכות ה' תהיה גלויה לכל העולם, כך שהעולם שוב לא יסתיר אותה.

וכדי להיות גילוי זה אומרים ברוך שיהא ברוך ונמשך בחינת הוי"ה בבחינת אלקינו ומשם יצמח גילוי בחינת מלוכה כמו ענין הברכת הגפן הנ"ל.

וכדי שהתגלות זו תבוא לידי ביטוי, אומרים "ברוך", כדי שבחינת הוי"ה תהיה "ברוך", כלומר תימשך, בבחינת "אלקיננו"; ומשם תצמח התגלות בחינת המלוכה, בדומה לעניין הברכת הגפן שהוזכר לעיל.

ב"ברוך אתה הוי"ה אלקינו", "ברוך" פירושו המשכת הוי"ה — השם המורה על האלוקות שלמעלה מן העולם — אל אלקינו, השם המורה על האלוקות המתלבשת בטבע. משם צומחת מלכותו להתגלות, בדומה לגפן החדשה הצומחת מן השריג שהבריכו.

קטע 6 • 161-17

ציון ובת ציון

16 והנה כשיש אתערותא דלתתא אזי נקי' כנסת ישראל בבחי' ציון וסימן לאור הרוחני הנשפע ונמשך בה.⁷¹

והנה, כאשר יש אתערותא דלתתא, כנסת ישראל נקראת בבחינת "ציון" — סימן לאור הרוחני הנשפע ונמשך לתוכה.

כאשר עם ישראל יזום ופועל — באתערותא דלתתא — כנסת ישראל עצמה היא "ציון": סימן לאור הרוחני שנמשך לתוכה.

אבל בגלות נקראי בת ציון שהיא רק בחינת מקבל מבחי ציון וכנודע בזוהר⁷² מענין איש מזריע תחילה יולדת נקבה

אבל בגלות היא נקראת "בת ציון", שכן היא רק בבחינת מקבל מבחינת ציון. וכידוע מהזוהר בענין "איש מזריע תחילה — יולדת נקבה",

בגלות, בהיעדר היוזמה הזאת, ישראל הם רק "בת ציון" — מי שמקבלת מציון. המאמר מביא מאמר הידוע מהזוהר על ההתעברות: כשהאיש מזריע תחילה, נולדת בת.

דהיינו כשאין אתערותא דלתתא שאזי היא בחינת בת משא"כ ולציון יאמר איש ואיש⁷³ וגוי אשה מזרעת תחילה יולדת זכר⁷⁴ בחי חסדים

כלומר, כשאין אתערותא דלתתא, היא בבחינת "בת". אך לא כך נאמר על ציון: "ולציון יאמר איש ואיש וגוי" — "אשה מזרעת תחילה — יולדת זכר", בבחינת חסדים,

"בת" מקבילה למצב שבו אין אתערותא דלתתא. אבל על ציון נאמר: "איש ואיש יולד בה"; כאשר האישה מזרעת תחילה, נולד זכר, והכתוב קושר זאת לחסדים.

דהיינו בהקדים⁷⁵ בחינת רינה ושמחה כנ"ל להיות בואו לפניו ברננה⁷⁶ כבחי רננה ברמשא ממטה למעלה.⁷⁷

כלומר, על ידי הקדמת בחינת הרינה והשמחה, כנזכר לעיל, כדי להיות בבחינת "בואו לפניו ברננה", בבחינת "רננה ברמשא" — מלמטה למעלה.

היוזמה של ישראל פירושה להקדים את הרינה והשמחה שתוארו לעיל: "בואו לפניו ברננה" — העלייה מלמטה למעלה, בבחינת "רננה ברמשא".

17 וע"ד זה תקנו פסוקי דזמרה להקדים שבחו של מקום כדי שיתפעל הלב. וכן יוצר אור וענין קדושת המלאכים איך

כדומה לכך, [חכמים] תיקנו לומר פסוקי דזמרה, כדי להקדים את שבחו של מקום ולעורר את הלב. וכך גם [בברכת] יוצר אור ובענין קדושת המלאכים,

אותו סדר מתבטא גם בתפילת שחרית. פסוקי דזמרה, מזמורי השבח, נאמרים תחילה כדי לעורר את הלב, ולאחריהם באה ברכת יוצר אור, המתארת כיצד המלאכים מקדשים את ה'.

כי והאופנים ברעש גדול כו' הכל הוא בבחי' ממטה למעלה בבחינת רינה לצאת מנרתק הגוף ולבושי נפש הבהמית כו'

כמו "והאופנים ברעש גדול" וכו': כל זה הוא בבחינה של עלייה מלמטה למעלה, בבחינת שירה, כדי לצאת מנרתק הגוף ומלבושי הנפש הבהמית וכו'.

ברכת יוצר אור מתארת את האופנים, סוג של מלאכים, העולים "ברעש גדול". כל זה הוא עלייה מלמטה למעלה: שירה המרוממת את הנשמה ומוציאה אותה מן הגוף ומלבושי הנפש הבהמית.

ואח"כ היא עבודת השמחה בגילוי אוא"ס ב"ה ממש על נפשו בקי"ש וכו' משא"כ כשלא תוקדם בחי' הרינה

ואחר כך באה עבודת השמחה, כאשר אור אין סוף ממש מתגלה על נפשו בקריאת שמע וכו'. אבל כאשר בחינת השירה אינה באה תחילה,

רק לאחר מכן באה עבודת השמחה, שבה אור אין סוף מתגלה לנשמה בקריאת שמע. כעת המאמר שואל מה קורה כאשר השירה לא באה תחילה.

אזי לא תשכון גלוי השמחה רק היא בחינת נקבה ומקבל מאתערוותא דלעילא שהרי מ"מ מאתערוותא דלעילא יורד ונמשך אוא"ס ב"ה בכל מצוה שעשה

אזי גילוי השמחה אינו שורה [שם]; אדרבה, הוא רק בבחינת נקבה ומקבל מאתערוותא דלעילא. שהרי מכל מקום, מכוח אתערוותא דלעילא, אור אין סוף יורד ונמשך בכל מצווה שעשה,

כלי השירה המקדימה, השמחה אינה יכולה לשרות בנשמה; האדם נשאר בבחינת מקבל בלבד, "נקבה", של מה שבא מלמעלה. ואף על פי כן, אור אין סוף עדיין יורד ונמשך בכל מצווה שעשה, ביוזמתו של ה', כלומר מכוח אתערוותא דלעילא.

וכדכתיב למעני למעני אעשה⁷⁸ אלא שאינו כ"א בבחי' חיצוניות משא"כ בואו לפניו להיות נכלל בבחי' פנימיות אינו אלא ברננה.

כמו שכתוב: "למעני למעני אעשה". אלא שהדבר הוא רק בבחינת החיצוניות; ואילו "בואו לפניו", להיכלל בבחינת הפנימיות, אפשר רק "ברננה".

ישעיהו אומר: "למעני למעני אעשה" — ה' פועל למען עצמו. אולם האור הבא בדרך זו נשאר בחיצוניות; כדי להיכלל בפנימיות יש "לבוא לפניו ברננה".

קטע 7 • 181-19

נחמת הנביא

18 וזהו שבא הנביא לנחם את בני ישראל אפ"י בזמן הגלות שנק' בת ציון ולא ציון שאעפ"כ רני ושמחי והיינו מפני כי הנני בא⁷⁹ כו' כי

וזהו שהנביא בא לנחם את בני ישראל אפילו בזמן הגלות, שבו הם נקראים "בת ציון" ולא "ציון", ואף על פי כן: "רני ושמחי". והטעם הוא: "כי הנני בא" וכו'.

קצת מתבארים דברי הנביא. גם בגלות, כשישראל הם רק "בת ציון", הנביא אומר להם לשיר ולשמוח, משום ש"הנני בא".

הנה יש אתערותא דלעילא שהיא לעילא מקום שאין אתערותא דלתתא מגעת שם כלל הוא בחי' סובב כל עלמין ומשם יומשך גילוי שפע ואוא"ס ב"ה גם בבחינת בת

הנה, יש אתערותא דלעילא שהיא למעלה למעלה, במקום שאליו אתערותא דלתתא אינה מגיעה כלל. וזהו בחינת סובב כל עלמין, ומשם תימשך התגלות של שפע ושל אור אין סוף ברוך הוא גם בבחינת "בת".

יש אתערותא דלעילא גבוהה כל כך, ששום יוזמה אנושית אינה מגיעה אליה: סובב כל עלמין, שאורו גדול מכדי להיכנס לעולמות. משם יימשך אור גם אל ה"בת", המקבלת שלא עוררה את עצמה תחילה.

וזה יהיה לעתיד לבא שנא' הנה ישכיל עבדי⁸⁰ ירום ונשא וגבה מאד ונחה עליו רוח⁸¹ ה' וגוי והריחו⁸² וגוי.

וזה יהיה לעתיד לבוא, כמו שנאמר: "הנה ישכיל עבדי, ירום ונשא וגבה מאד"; "ונחה עליו רוח ה' וגוי"; "והריחו" וגוי.

הדבר יתרחש לעתיד לבוא, כפי שנאמר בנבואות ישעיהו על העבד שיתעלה ועל רוח ה' שתנוח עליו.

19 וזהו ולציון יאמר איש ואיש יולד בה⁸³ פ"י שיהא הכל בבחי' איש אפ"י בחי' בת

וזהו [פירוש] "ועל ציון יאמר: איש ואיש נולד בה": כלומר, הכול יהיו בבחינת "איש", גם בבחינת "בת".

"ועל ציון יאמר: איש ואיש נולד בה" נקרא כהבטחה שהכול יהיו במדרגת "איש", המשפיע, גם ה"בת".

והיינו מפני כי הוא יכוננה עליון שהמכון יהיה אור עליון מאד נעלה. וזהו כי הנני בא ושכנתי⁸⁴ בתוכך. הנני אני בעצמי כביכול אוא"ס ב"ה ממש.

וזה מפני ש"הוא יכוננה עליון": שהמכון יהיה אור עליון ונעלה מאד. וזהו [פירוש] "כי הנני בא ושכנתי בתוכך": "הנני" — אני עצמי, כביכול, ממש אור אין סוף ברוך הוא.

הדבר הוא משום ש"עליון יכוננה": היסוד שלה יהיה אור עליון ונעלה מאד. "הנני בא ושכנתי בתוכך" פירושו שה' עצמו, כביכול, הוא שישכון בתוכו — ממש אור אין סוף.

קטע 8 • 201

נר חנוכה

20 וזהו ענין נר חנוכה שתקנו על פתח הבית⁸⁵ מבחוץ והוא כענין פתחו לי שערי צדק⁸⁶

וזהו עניינה של נר חנוכה, שתיקנו [חכמים] להניח בפתח הבית מבחוץ. הדבר דומה ל"פתחו לי שערי צדק",

את נר חנוכה מניחים בפתח הבית, בצד החיצוני. המאמר קושר זאת לפסוק "פתחו לי שערי צדק".

פ"י שערי צדק הם בחי' מבוא להיות בחי' צדקתך ירננו⁸⁷ שע"ד זה תקנו פסוקי דזמרה

כלומר, "שערי צדק" הם בחינת מבוא לבחינת "צדקתך ירננו", ולשם כך תיקנו [חכמים] את פסוקי דזמרה.

"שערי צדק" הם מבוא ל"צדקתך ירננו" — השירה המופנית למלכות, הפותחת את הדרך פנימה. פסוקי דזמרה תוקנו לשם כך.

אך מי שהוא מבחוץ לפתח שאין לו בחי' רננה והתפעלות הלב לא מפני זה יאבד ח"ו גלוי אוא"ס ב"ה על נפשו

אך מי שנמצא מחוץ לפתח, ואין בו בחינת רננה והתעוררות הלב, לא יאבד חלילה משום כך את גילוי אור אין סוף ברוך הוא על נפשו.

אדם העומד מחוץ לשער, בלי שירה והתעוררות הלב, אינו מאבד חלילה את גילוי אור אין סוף.

אלא תקנו להדליק אור ושמן על הפתח מבחוץ שגם מבחוץ לפתח יומשך אוא"ס ב"ה בכל מצוה שעושי ותורה שלומד.

אלא תיקנו [חכמים] להדליק אור ושמן בפתח מבחוץ, כדי שגם מחוץ לפתח יימשך אור אין סוף ברוך הוא בכל מצווה שהוא מקיים ובכל התורה שהוא לומד.

לכן קבעו חכמים את האור והשמן בפתח, מבחוץ: גם מחוץ לשער נמשך אור אין סוף לכל מצווה שאדם מקיים ולכל התורה שהוא לומד.

ולא עוד אלא⁸⁸ שתקנת חכמים היתה להדליק על הפתח הסמוך לרשות הרבי' מבחוץ⁸⁹ דהיינו ברשות הרבים ממש מקום הקליפות לאהפכא חשוכא לנהורא כו' וזהו ונלוו גוים רבים אל⁹⁰ ה':

ולא זו בלבד, אלא תקנת חכמים הייתה להדליק בפתח הסמוך לרשות הרבים, מבחוץ — כלומר, ברשות הרבים ממש, מקום הקליפות — כדי להפוך את החושך לאור וכו'. וזהו "ונלוו גוים רבים אל ה'".

יתרה מזו, את הנר מניחים ליד הדלת הסמוכה לרשות הרבים — מקום הקליפות, הכוחות המסתירים את הקדושה — כדי להפוך את החושך עצמו לאור. זהו פירוש הפסוק הבא בהפטרה: "ונלוו גוים רבים אל ה'".

בעבודה

עבודת האדם צריכה להתחיל ב"שירה": עליו להבין כיצד אור ה' נסתר ומתלבש במלכותו על העולם, עד שהלב מתגעגע אליו ומתעורר, כפי שקורה בפסוקי דזמרה שלפני קריאת שמע. רק אחר כך יכולה שמחת התורה והמצוות, האור הגלוי, להתיישב בתוכו. אולם מי שעומד "בחוץ" ואינו חש התעוררות כזאת, אל לו להתייחס: נר חנוכה מלמד שאור אין סוף מגיע בכל זאת לכל מצווה שהוא מקיים ולכל תורה שהוא לומד, אפילו ברשות הרבים.

שאלות לשיחה

1. מדוע המאמר אומר ששירת המלאכים היא "חיצונית", כמו שבחו של מי שעומד מחוץ להיכל המלך?
2. כיצד ייתכן שהסתר ה', ה"ערב", הוא עצמו הדבר שמעורר את הכמיהה אליו?
3. מה יש לנשמות שאין למלאכים, ומדוע בכל זאת השירה צריכה לבוא לפני השמחה?
4. באיזה מובן הציצית והתפילין הגשמיות הן "ציון", סימן, וכיצד הן נעשות לשורש הזמן והמקום?
5. מה מלמד נר חנוכה, שמדליקים בחוץ לכיוון רשות הרבים, את מי שאינו חש התעוררות בלב?

הערות

Serve the L-RD with gladness; come before His presence
with singing.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים ק, ב.

6 ואיתא בזהר שמחה בצפרא ורננה ברמשא

מאמר זוהר, כפי שמצוין בהערת קה"ת: השמחה שייכת לבוקר והרננה לערב. המאמר מבקש להסביר את משמעותם של ארבעת המונחים האלה.

Zohar I, 229b זח"א רכט, ב

Song of Songs 5:1 שיר השירים ה:א

בָּאתִי לִגְנִי אֶחָתִי כָּלָה אֶרִיתִי מוֹרִי עֶסֶף־שְׁמִי אֶכְלָתִי יַעְרִי עֶסֶף־דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִן עֶסֶף־לִבִּי אָכְלוּ רָעִים שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדָיִם:

I am come into my garden, my sister, my bride; I have gathered my myrrh with my spice; I have eaten my honeycomb with my honey; I have drunk my wine with my milk. Eat, O friends; Drink, yea, drink abundantly, O beloved.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

זח"א רכט, ב. ועי באוה"ת פי ראה עי תשנ"ט "וענין שמחה בצפרא י"ל זהו מ"ש במ"ת ויהי ביום השלישי בהיות הבקר אור כו' בקר דיוסף כמ"ש במ"א" ע"ש. ראה באוה"ת בראשית תרפו, א. ספה"מ עזר"ת עי מג. סט. בלקו"ת ראה כו, א. תבא מב, ג. שה"ש ה, א מצוין לכאן.

7 מהו צפרא מהו רמשא מהו שמחה ומהו רננה

בתעתיק הזה ארבעת המושגים שבשאלה מופיעים בסדר הפוך: רננה, שמחה, ערב, בוקר.

הערת קה"ת

בהנחת ר' משה בן אדה"ו בסה"מ תקס"ו ח"א: רננה . . שמחה . . רמשא . . צפרא.

8 פרק שירה

המהדורה המוערת מציינת שפרק שירה הוא ברייתא של פסוקי שירה ושבח לה, שנאמרים בפי כל צבא השמים והארץ, הצמחים וכל בעלי החיים. הוא נדפס באוצר מדרשים ובכמה סידורים, ובהם סידורו של רבי יעקב עמדין.

הערת קה"ת

בחסידות מבוארת לד"ה זה מצוין שזה ברייתא של פסוקי שירה ותהלה להקב"ה ששומה בפי כל צבא השמים והארץ והצמחים וכל אשר בו רוח חיים, נדפס באוצר מדרשים, ובכמה סידורים ובסידור ר' יעקב עמדין ועוד.

פסקה 3

9 נכספה וגם כלתה נפשם

"נפשי נכספה, ואף כלתה, לחצרות ה'". המאמר משתמש במילותיו של בעל תהילים כדי לתאר את כמיהתם של המלאכים.

Psalms 84:3 תהילים פ"ד:ג

נִכְסְפָה וְגַם־כָּלְתָה נֶפֶשִׁי לַחֲצֹרֹת ה' לִבִּי וּבְשָׁרִי יִרְנְנוּ אֶל אֱלֹהֶי:

My soul yearneth, yea, even pineth for the courts of the L-RD; my heart and my flesh sing for joy unto the living G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 1

1 רני ושמחי

ההערה מפנה את הקורא להערות המקור של הרבי ולרשימת המאמרים המופיעה קודם במהדורת קה"ת. היא מציינת שהמאמר נאמר בשנת תק"ס (1805-06).

הערת קה"ת

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. נאמרה בשנת תקס"ו. ראה רשימת המאמרים שם. הנחת ר' משה בן אדה"ו יודפס בסה"מ תקס"ו בהוצאה חדשה. ד"ה זה נזכר בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) עי קסד. לד"ה זה ראה ד"ה רני ושמחי תשכ"ז (סה"מ מלוקט ח"ד עי רפג).

2 רני ושמחי

"רני ושמחי בת ציון, כי הנני אני בא ושכנתי בתוכך". זהו הפסוק הפותח את הפטרת חנוכה, וכל המאמר מסביר אותו.

Zechariah 2:14 זכריה ב:יד

רְנִי וְשִׂמְחִי בַת־צִיּוֹן כִּי הִנְנִי־בָא וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְךָ נְאֻם־ה'

Sing and rejoice, O daughter of Zion; for, lo, I come, and I will dwell in the midst of thee, saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

זכריה ב, יד.

3 ראיתי והנה מגורת זהב

חזונו של זכריה על מגורת זהב, בהמשך אותה הפטרה. המאמר שואל מדוע ההפטרה אינה נפתחת בו, שכן לכאורה הוא קשור יותר מכול לחנוכה.

Zechariah 4:2 זכריה ד:ב

וַיֹּאמֶר אֵלַי מַה אַתָּה רֹאֶה וְאָמַר רָאִיתִי וְהִנֵּה מְגוֹרֶת זָהָב כְּלָה וְגִלְגָּל־עַל־רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נְרָתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוֹצָקוֹת לְגִזְרוֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁהּ:

And he said unto me: 'What seest thou?' And I said: 'I have seen, and behold a candlestick all of gold, with a bowl upon the top of it, and its seven lamps thereon; there are seven pipes, yea, seven, to the lamps, which are upon the top thereof;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 והיה צריך להתחיל מן ראיתי והנה מגורת זהב

המאמר מצוין שאותה שאלה עולה גם לגבי ההפטרה של שבת פרשת בהעלותך, שגם היא מתחילה במילים "רני ושמחי בת ציון".

הערת קה"ת

בד"ה מגורת זהב תשכ"ז הנ"ל מדייק שצ"ל דיוק הנ"ל הוא גם בההפטורה דשבת פי' בהעלותך, שהתחלת ההפטורה היא רני ושמחי בת ציון. ע"ש.

פסקה 2

5 עבדו את ה' בשמחה . . ברננה

"עבדו את ה' בשמחה; ובאו לפני ברננה". המאמר קורא את שני חלקי הפסוק כשתי עבודות נפרדות: שמחה ורננה.

Psalms 100:2 תהילים ק:ב

עֲבֹדוּ אֶת־ה' בְּשִׂמְחָה בָּאוּ לִפְנֵי בְּרִנָּה:

10 כנודע מענין הניגון

ההערה מפנה לקטעים אלה כמקורות לרעיון, המוגדר כאן כידוע, שניגון מבטא את התעוררות הלב.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת וישב ע' תתקצ, א. וזאת הברכה ע' איתתסא.

11 וצדקתך ירננו

"יוכירו את זכר רוב טובך, ועל צדקתך ירננו". המאמר מפרש את חלקו השני של הפסוק כשירת המלאכים, המופנית אל מלכות ה'.

Psalms 145:7 תהילים קמ"ה ז'

זְכֹר רַב־טוֹבָךְ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יִרְנְנוּ:

They shall utter the fame of Thy great goodness, And shall sing of Thy righteousness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, ז. לקמן ק, ד. בלקו"ת ואתחנן ח ב. בביאוה"ז להצ"צ ע' לב. בסה"מ תרכ"ט ע' קלז — מציין לכאן.

12 צדק היא מלכותא קדישא

בתמליל של רבי משה נוסף "כמאמר אליהו", המציין כמקור את "פתח אליהו" שבהקדמת תיקוני זוהר (17b).

הערת קה"ת

ראה ת"ז בהקדמה יז, ב. בהנחת ר' משה בן אדה"ז מציין: כמאמר אליהו [ת"ז בהקדמה פתח אליהו יז, ב].

13 צדק היא מלכותא קדישא

בפתיחת אליהו, ההקדמה לתיקוני זוהר, אומר אליהו: "צדק — מלכותא קדישא", ומוכיר מיד לאחר מכן "מאזני צדק". המאמר משתמש בכך כדי לזהות את "צדקתך" עם מלכות.

Tikkunei Zohar 17b:4-6 תקוני זוהר י"ז ב:ד-ו'

דין איהו גבורה. משפט עמודא דאמצעיתא. צדק מלכותא קדישא. מאזני צדק *תרין סמכי קשוט. הין צדק אות ברית. כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא. אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין. ולא משפט ידיע' דאיהו רחמי ולא מכל אלין מדות כלל. קום רבי שמעון ויתחדשון מלין על ירך דהא רשותא אית לך (נ"א אתיהיב לך) לגלאה רזין טמירין על ירך מה דלא אתיהיב רשו לגלאה לשום בר נש עד כען.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

14 מאזני צדק

"יהיו לך מאזני צדק" (מילולית: "מאזני צדק"). ההערה מפרשת את הביטוי כמלכות, המחלקת לכל אחד את חלקו.

Leviticus 19:36 ויקרא י"ט:ל"ו

מֶאֱזֵנִי צֶדֶק אֲכַנֶּה צֶדֶק אִפֹּת צֶדֶק וְהִיוּ צֶדֶק יְהִי לְכֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the L-RD your G-d, who brought you out of the land of Egypt

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא יט, לו.

15 (מאזני . . דיליה)

ההערה מציינת שגם ההסבר שבסוגריים ל"מאזני צדק" מופיע בכתב-יד

1824.

הערת קה"ת

המוסגר נמצא גם בכרך 1824.

16 צדק מלאה ימינך

"ימינך מלאה צדק". המאמר יסביר מדוע נאמר שהצדק, מלכות, ממלא את יד ימין, שהיא צד החסד.

Psalms 48:11 תהילים מ"ח:י"א

כְּשֶׁמֶךְ אֱלֹהִים כִּן תִּהְיֶה עַל־קַצְוֵי־אָרֶץ צֶדֶק מְלֵאָה יְמִינְךָ:

As is Thy name, O G-d, So is Thy praise unto the ends of the earth; Thy right hand is full of righteousness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים מח, יא. בהמשך מי יתנך תרמ"ב ע' רצא מציין לכאן, ע"ש.

17 כי מלכותך מלכות כל עולמים

"מלכותך מלכות כל עולמים". המאמר מפרש זאת כך שכל עולם מקבל את חיותו באמצעות מלכות ה'.

Psalms 145:13 תהילים קמ"ה:י"ג

מְלֻכּוֹתְךָ מְלָכוֹת כָּל־עֲלָמִים וּמִשְׁלֹתְךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, יג.

18 (כי . . מרירות כו')

ההערה מציינת שההערה שבסוגריים על ניגונים של שמחה ושל מרירות מופיעה גם בכתב-יד 1824.

הערת קה"ת

המוסגר נמצא גם בכרך 1824.

פסקה 4

19 מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור

"מלכותך היא מלכות כל העולמות, וממשלתך בכל דור ודור". המאמר מפרש את "העולמות" כמרחב ואת "הדורות" כזמן, ושניהם נתונים תחת מלכות ה'.

Psalms 145:13 תהילים קמ"ה:י"ג

מְלֻכּוֹתְךָ מְלָכוֹת כָּל־עֲלָמִים וּמִשְׁלֹתְךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

20 שקודם בריאת העולם לא היה בחי זמן ומקום כלל

ההערה מפנה שם לתורה בשם המגיד ממזריטש, על האמירה שלפני הבריאה לא היו זמן ומקום כלל.

הערת קה"ת

ראה סידור עה א בשם הרב המגיד. דרך מצותיך נז, א ואילך. ספר החקירה קיב, ב בענין שעור זמן.

21 וזהו מלכותך . . שכשמו כן הוא אין לו סוף

על פי ההערה, המאמר המאוחר הזה מצטט את הקטע מ"מלכותך מלכות כל עולמים" ועד "אין לו סוף".

הערת קה"ת

They shall utter the fame of Thy great goodness, And shall
sing of Thy righteousness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, ז. ראה דרך מצותיך ד"ה ואולם ס"ג.

28 אמרו צדיק כי טוב

"אמרו צדיק כי טוב". המאמר משתמש בפסוק כדי לקשר בין "טוב" לבין
הצדיק, שמחבר ומשפיע.

Isaiah 3:10 ישעיהו ג:י

אָמְרוּ צְדִיק כִּי־טוֹב כִּי־פָרִי מַעֲלִיָּהֶם יֵאָכְלוּ:

Say ye of the righteous, that it shall be well with him; For
they shall eat the fruit of their doings

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"ג, י.

29 כי כל בשמים ובארץ

"כי כל בשמים ובארץ [לך הוא]". המאמר מצטט את תרגום המילה "כל"
כ"דאחיד", החוליה המחברת בין שמים לארץ.

I Chronicles 29:11 דברי הימים א כ"ט:יא

לָךְ ה' הַגְדֵּלָה וְהַגְבוּרָה וְהַתְפָּאֶרֶת וְהַנֶּצַּח וְהַהוֹד כִּי־כָל בְּשָׁמִים וּבָאָרֶץ
לָךְ ה' הַמְּמָלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכָל לְרֹאשׁ:

Thine, O L-RD, is the greatness, and the power, and the glo-
ry, and the victory, and the majesty; for all that is in the
heaven and in the earth is Thine; Thine is the kingdom, O
L-RD, and Thou art exalted as head above all

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דה"א כט, יא.

פסוקה 7

30 זכר רב טובך

"זכירו שפע טובך". המאמר מפרש את "זכור" כרושם בלבד מן הטוב,
ולכן המלאכים משתוקקים ושרים.

Psalms 145:7 תהילים קמ"ה:ז

זָכַר רַב־טוֹבְךָ יִבְרִיעוּ וְצִדְקָתְךָ יִרְנְנוּ:

They shall utter the fame of Thy great goodness, And shall
sing of Thy righteousness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 8

31 רמשא היא מדת לילה

לפי ההערה, מובא שם ציטוט של קטע מכאן.

הערת קה"ת

קטע מכאן מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' אי"ה.

32 מלכותך מלכות כל עולמים מלשון העלם

התלמוד מציין שבביטוי "זה שמי לעולם" המילה כתובה כך שאפשר לקרוא
אותה גם "להעלם", כלומר להסתיר. הערת קה"ת מביאה זאת בהקשר של
הקשר בין "עולם" להסתיר.

Pesachim 50a פסחים נ'א

הערת קה"ת

מובא בד"ה חייב אדם לברך תרלי"ה פרק יא. ובד"ה מי יתנך תרמ"ב פרק ה.

פסוקה 5

22 מלאה ימינך

"ימינך מלאה צדקה". המאמר מפרש זאת כעת כך: הצדקה, מלכות,
ממלאה את יד ימין, את צד החסד.

Psalms 48:11 תהילים מ"ח:יא

כְּשֶׁמֶךְ אֱלֹקִים כֹּן תִּהְלֶלְתָּ עַל־קְצוֹי־אָרֶץ צֶדֶק מְלֵאָה יְמִינְךָ:

As is Thy name, O G-d, So is Thy praise unto the ends of the
earth; Thy right hand is full of righteousness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

23 ואתה מחיי את כולם

"אתה מחיה את כולם, וצבא השמים לך משתחוים". המאמר מפרש את
החלק השני כתוצאה של הראשון: צבא השמים משתחוה מפני שהוא מחיה
אותם.

Nehemiah 9:6 נחמיה ט:ו

אַתָּה־הוּא ה' לְבַדְּךָ אַתָּה עֲשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם וְכָל־צָבָאָם
הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאֶתָּה מְחִיָּה אֶת־כָּל־עַם וְצָבָא
הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים:

Thou art the L-RD, even Thou alone; Thou hast made heav-
en, the heaven of heavens, with all their host, the earth and
all things that are thereon, the seas and all that is in them,
and Thou preservest them all; and the host of heaven wor-
shippeth Thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

נחמ"ט, ו.

24 בבחי בטול והתכללות

בהערה מצוין שמילים אלה אינן מופיעות בכתב"ד 1824.

הערת קה"ת

בב"ד 1824 ליתא.

פסוקה 6

25 אליו ולא למדותיו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

פרדס שער לב רפ"ב בשם הספרי.

26 אליו ולא למדותיו

הפרדס מצטט את הספרי: אחד קורא "אליו, ולא למדותיו". המאמר
משתמש בכך כדי לומר שביטולם של המלאכים הוא לאור אין סוף עצמו,
המלוכש במלכות.

Pardes Rimmonim 32:2 פרדס רמונים ל"ב:ב'

27 זכר רב טובך

"זכירו שפע טובך, וירננו על צדקתך". המאמר מסביר את "טובך"
כהמשכת החיות מעולם לעולם.

Psalms 145:7 תהילים קמ"ה:ז

זָכַר רַב־טוֹבְךָ יִבְרִיעוּ וְצִדְקָתְךָ יִרְנְנוּ:

Tanya, Likkutei Amarim 44:4 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים מ"ד:

והיננו, מה שכתב הוהר על פסוק: "נפשי אויתיה בלילה וגו'" - "הינני" לקודשא-בריהוה רחמימותא דנפשא ורוחא כמה דאתדבקו אילין בגופא וגופא רחים לון וכו'. וזהו שכתוב: "נפשי אויתיה", כלומר, מפני שאתה הי' "נפשי" וחי האמתים, לכה - "אויתיה", פירוש, שאני מתאנה ותאב לה כאדם המתאנה לחי נפשו, וכשהוא חלש ומעונה - מתאנה ותאב שתשוב נפשו אליו, וכן קשהוא הולך לישן - מתאנה ותפץ שתשוב נפשו אליו ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ישעי כו, ט. ראה תניא פמ"ד. לקוית ואתחנן ה, א. אוה"ת בשלח עי תי. פ' כי תשא עי ב"ד.

פסקה 9

37 כווא לפניו ברננה

"כווא לפניו ברננה". המאמר מפרש זאת כעליית הנשמה מלמטה למעלה, אל מחוץ לגבולות הגוף.

Psalms 100:2 תהילים ק"ב:

עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה:

Serve the L-RD with gladness; come before His presence with singing.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 10

38 בכל לבבך ובכל נפשך

"ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך". המאמר מסביר כיצד להתבוננות בברכה "ברוך שם" מביאה לאהבה זו.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה'

ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

39 לאדבקא רוחא ברוחא

הערת קה"ת מפנה ל**Zohar II, 123b** למילים האלה.

Zohar II, 123b זח"ב קכג, ב

הערת קה"ת

ראה זח"ב קכג, ב.

40 לאדבקא רוחא ברוחא

הביטוי של הוהר, כפי שמוכח בהערת קה"ת: אהבה כהידבקות של "רוח ברוח". המאמר משתמש בו לתיאור האהבה שנובעת מהתבוננות זו.

Zohar, Mishpatim 22:528-536 ספר זוהר, משפטים כ"ב:תקכ"ח-תקל"ו

41 כבדיתו של עולם ברישי חשוכא והדר נהורא

הגמרא מסבירה מדוע עיזים הולכות לפני כבשים: "כמו בריאת העולם, תחילה חושך ואחר כך אור". המאמר מיישם זאת בסדר העבודה: השירה,

פסחים ג, א. עי' מזה בלקו"ת בד"ה תקעו בחודש שופר (הראשון) פ"א.

33 רמזו בגמרא שצריך להזכיר מדת לילה ביום

הכלל בתלמוד הוא שיש להזכיר ביום את מידת הלילה, ובלילה את מידת היום. המאמר רואה בכך רמז לחיבור שמופיע בוהר בין ערב לבוקר.

Berakhot 11b:5-7 ברכות י"א ב:ה-ז

אלא אמר רבא: כדי להזכיר מדת יום בלילה ומדת לילה ביום. בשלמא מדת לילה ביום כדאמרין: "יוצר אור ובורא חשך", אלא מדת יום בלילה, היכי משכחת לה? אמר אבאי: "גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור".

Raba answered: The purpose is to mention the characteristic of day at night and the characteristic of night in the day. It is quite right [about mentioning] the characteristic of night in the day, since we say "Who formed light and created darkness"; but where is [the mention of] the characteristic of day at night? Abbai answered: [We say] "Thou rollest away the light from before the darkness, and the darkness from before the lights".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות יא, ב. וראה אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרפו. וראה גם בלקו"ת פ' במדבר ח, א.

34 שמבואר בוהר לאכללא כו

הביטוי בוהר "לכלול", שאליו מפנה הערת קה"ת, מתייחס כאן להכללת הלילה ביום. המאמר קושר זאת לכמיהה שמתעוררת מתוך ההכרה בהסתר של ה'.

Zohar III, 178a זח"ג קעח, א

הערת קה"ת

ראה זח"ג קעח, א ובכ"מ.

35 ישת חשך סתרו

"הוא עשה את החושך למקום מסתור". המאמר מיישם זאת על הסתר אור אין סוף, המעורר את הכמיהה אליו.

Psalms 18:12 תהילים י"ח:י"ב

יִשְׁתַּחֲשֶׁה סִתְרוֹ סִבְיֹתָיו וְכָתוּם עָבִי שְׁחָקִים:

He made darkness His hiding-place, His pavilion round about Him; darkness of waters, thick clouds of the skies

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים יח, יב.

36 נפשי אויתיה בלילה

"נפשי, אני משתוקק אליך בלילה". המאמר מפרש: "אתה נפשי, ולכן אני משתוקק אליך", וההשתוקקות גוברת משום שזהו לילה.

Isaiah 26:9 ישעיהו כ"ו:ט'

נפשי אויתיה בלילה אפירוחי בקרבי אשחרך כי כאשר משפטיד לארץ צדק למדו ישבי תבל:

With my soul have I desired Thee in the night; Yea, with my spirit within me have I sought Thee earnestly; For when Thy judgments are in the earth, The inhabitants of the world learn righteousness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

עבודת הלילה, באה תחילה.

Shabbat 77b:8 שבת ע"ז ב:ח'

... אָמַר לָקַח. אָמַר לָקַח: מַאי טַעמָא עֵיז מְסַנֵּן פְּרִישָׁא וְהָדָר אִימְרִי? אָמַר לָקַח כְּכַרְיִיתוֹ שֶׁל עוֹלָם, דְּכַרְיִישָׁא חֲשׂוֹכָא וְהָדָר נְהוֹרָא. מַאי טַעמָא הָנִי מְכַסִּין וְהָנִי מְגַלִּין? הָנִי דְּמַפְסִינָן מִינֵיהּ — מְכַסִּין, וְהָנִי דְּלֹא מְכַסִּינָן מִינֵיהּ — מְגַלִּין. מַאי טַעמָא גְּמֵלָא זוּטָר גְּנוּבְתִּיהּ? מִשּׁוּם דְּאָכַל כִּיסִּי. מַאי טַעמָא תוֹרָא אָרִיכָא גְּנוּבְתִּיהּ? מִשּׁוּם דְּדִייר בְּאִגְמִי, וּבְעֵי לְכַרְכּוּשֵׁי בְקִי.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

42 עבדו את ה' בשמחה

"עבדו את ה' בשמחה". המאמר מפרש זאת כהמשכת אור אין סוף מלמעלה למטה, עבודת ה"יום".

Psalms 100:2 תהילים ק"ב:

עֲבֹדוּ אֶת־ה' בְּשִׂמְחָה בְּאוֹ לִפְנֵי בְּרִנָּה:

Serve the L-RD with gladness; come before His presence with singing.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

43 המלאכים בקשו תורה תנה הודך על השמים

"אשר נתת את הודך על השמים". בגמרא המלאכים מצטטים את הפסוק הזה כדי לבקש שהתורה תישאר בשמים.

Psalms 8:2 תהילים ח"ב:

ה' אֲדִינֵנוּ מִהֲאֲדִיר שְׁמֶךָ כְּכֹל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּנֵּה הוֹדְךָ עַל־הַשָּׁמַיִם:

O L-RD, our L-rd, How glorious is Thy name in all the earth! Whose majesty is rehearsed above the heavens

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Shabbat 88b:7 שבת פ"ח ב:ז'

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי: בְּשַׁעַת שְׁעֵלָה מִשָּׁה לְמָרוֹם אָמְרוּ מְלָאכֵי הַשָּׁמַיִת לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מַה לִּילֹוד אֵשָׁה בִּינֵינוּ? אָמַר לָהֶן: לְקַבֵּל תּוֹרָה בָּא. אָמְרוּ לִפְנֵינוּ: חֲמֻדָּה גְּנוּזָה שְׁגֻנוּזָה לָךְ תִּשַׁע מֵאוֹת וְשִׁבְעִים וָאַרְבָּעָה דּוֹרוֹת קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, אֵתָּה מְבַקֵּשׁ לִתְנֶה לְבָשָׁר וְדָם? "מַה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וְכֵן אָדָם כִּי תִפְקְדָנוּ?" "ה' אֲדִינֵנוּ מִהֲאֲדִיר שְׁמֶךָ כְּכֹל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּנֵּה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם!"

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

תהלים ח, ב. שבת פח, ב.

44 והיו הדברים האלה

"והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום". המאמר מפרש את המילה "אנכי" כעצמותו של ה' ממש, המקור שממנו נמשכות המצוות.

Deuteronomy 6:6 דברים ו':

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל־לִבְּךָ:

And these words, which I command thee this day, shall be upon thy heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ו, ו.

45 אנכי מי שאנכי

המאמר הראשון בתורה אור מפרש את הפסוק באותו אופן: "הדברים האלה אשר אנכי, מי שאנכי, מצוך", ומסביר שעל ידם מתגלית אלקותו העצמית

של הקב"ה והתורה באה לידי הוויה.

הערת קה"ת

נסמן לעיל א, א.

46 כי הגם שממטה למעלה כתיב בואו לפניו ברננה שא"א להיות בחי העלאה והתכללות כ"א בבחי צדקתך

ההערה מוסיפה נקודה המתבארת שם באריכות: ואף על פי כן, כל השכר והעונש, הטוב או היפוכו, נמשכים ממקום גבוה מאוד.

הערת קה"ת

ומ"מ כל השכר והעונש והטוב או ההפך נמשך מלמעלה מעלה — ביאורו"ז לצ"צ עי לב בארוכה.

47 כחשיכה כאורה

"גם חושך לא יחשיך ממך... ולילה כיום יאיר". המאמר משתמש בכך כדי לומר שההסתר אינו מגביל את האור שנמשך מלמעלה.

Psalms 139:12 תהילים קל"ט:י"ב

גַּם־חֹשֶׁךְ לֹא־יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יֵאִיר כְּחֹשֶׁיכָה כְּאוֹרָה:

Even the darkness is not too dark for Thee, But the night shineth as the day; The darkness is even as the light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 11

48 המשפיל לראות

"המשפיל לראות בשמים ובארץ". המאמר קורא זאת כאמירה שהשמים והארץ, הרוחני והגשמי, שווים לפניו.

Psalms 113:6 תהילים קי"ג:

הַמִּשְׁפִּילִי לְרֹאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

?That looketh down low Upon heaven and upon the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיג, ו.

49 הושה ומשוה קטן וגדול

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

פיוט האוחז ביד — לימים נוראים.

50 הדברים האלה אשר אנכי

"והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך". המאמר מביא את הפסוק שוב כדי להראות שההמשכה מעצמותו של ה' נעשית באמצעות התורה והמצוות.

Deuteronomy 6:6 דברים ו':

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל־לִבְּךָ:

And these words, which I command thee this day, shall be upon thy heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

51 רמ"ח מצות הם רמ"ח איברים דמלכא

בתיקוני זוהר, כפי שמצוין בהערת קה"ת, נקראות רמ"ח המצוות "רמ"ח אברים דמלכא". המאמר משתמש בדימוי זה כדי להסביר כיצד אורו של ה' נמשך באמצעות המצוות.

Tikkunei Zohar, Tikkun 30 • 74a:8 תקוני"ז תיקון ל

ועוד מצווה דא עמודא דאמצעי'תא, דאיהו מצווה מסטרא דאבא דאיהו רא"ש, ומסטרא דאימא דאיהי אש"ר, והכי צדיק מצווה ועושה

הערת קה"ת
שבת ל, ב. פסחים ק"ז, א.

56 כי באו לפנינו ברננה תחלה

הצמח צדק מציין שם שהוזהר מפרש את הפסוק בדרך אחרת, ומסיים: "ודברים הרבה יש בתורה".

הערת קה"ת
ראה ביאורו להצ"צ כרך ב ע' תשעב שבוזהר מפרש באופן אחר ומסיים "וכמה פנים לתורה".

פסקה 12

57 רני ושמחי בת ציון

"רני ושמחי, בת ציון". כעת מתחיל המאמר להסביר מדוע ישראל בגלות נקראים "בת ציון".

Zechariah 2:14 זכריה ב':יד

רְנִי וּשְׁמַחִי בַת־צִיּוֹן כִּי הִנְנִי־בָא וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָךְ נְאֻם־יְיָ

Sing and rejoice, O daughter of Zion; for, lo, I come, and I' will dwell in the midst of thee, saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

58 בצלמנו כדמותנו

"נעשה אדם בצלמנו כדמותנו". המאמר מפרש את "בצלמנו" כמציאות הרוחנית של רמ"ח מצוות.

Genesis 1:26 בראשית א':כו

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדֹמוֹתֵנוּ וְיִרְדּוּ בְּדִגְתַּי הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ:

And G-d said: 'Let us make man in our image, after our likeness; and let them have dominion over the fish of the sea, and over the fowl of the air, and over the cattle, and over all the earth, and over every creeping thing that creepeth upon the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
בראשית א, כו. קטע מכאן מובא בלקו"ת במדבר ו, ב. באו"ת פ' ראה ע' תשצג. ובפי' ויצא כרך ה תתנו, ב.

59 רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא

ההוראה, שעל פי הערת קה"ת מובאת בתיקוני זוהר, שהרמ"ח מצוות הן "רמ"ח איברין דמלכא". כאן מוסבר למה מתייחסת "בצלמנו".

Tikkunei Zohar 74a:8 תיקוני זוהר ע"ד א:ח'

וְעוֹד מִצְוָה דָּא עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא, דְּאִיהוּ מִצְוָה מְסֻטָּרָא דְאַבָּא דְּאִיהוּ רִאשׁ, וּמְסֻטָּרָא דְּאִימָא דְּאִיהוּ אֶשׁ"ר, וְהָכִי צְדִיק מִצְוָה וְעוֹשֶׂה מִתְּרוּיָהוּ, וּבִגְזִין דָּא אֲתָמַר עַל תְּרוּיָהוּ אֲשֶׁר קִדְּשֵׁנוּ, אֲמָא קִדְּשֵׁנוּ וְאַבָּא צֻנּוֹ, עַל מֵאן עַל שְׂכִינְתָא תַתְּאָה, דְּאִיהוּ פֶּטֶר כָּל רַחֵם, פְּתִיחוּ דְרַחֵם, דְּאִיהוּ רַמ"ח פְּקוּדִין, אִיהוּ מִצְוֹת יְהוּ"ה בְּכָל אֲבָר וְאַבָּר דְּמִלְכָּא, אִיהוּ מִצְוָה, וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשֵׁנוּ מְסֻטָּרָא דְאַבָּא

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

60 ציון המצוינות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת
סדר הושענות ביום ב' אבן שתיח.

מִתְּרוּיָהוּ, וּבִגְזִין דָּא אֲתָמַר עַל תְּרוּיָהוּ אֲשֶׁר קִדְּשֵׁנוּ, אֲמָא קִדְּשֵׁנוּ וְאַבָּא צֻנּוֹ, עַל מֵאן עַל שְׂכִינְתָא תַתְּאָה, דְּאִיהוּ פֶּטֶר כָּל רַחֵם, פְּתִיחוּ דְרַחֵם, דְּאִיהוּ רַמ"ח פְּקוּדִין, אִיהוּ מִצְוֹת יְהוּ"ה בְּכָל אֲבָר וְאַבָּר דְּמִלְכָּא, אִיהוּ מִצְוָה, וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשֵׁנוּ מְסֻטָּרָא דְאַבָּא

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

הערת קה"ת
ראה ת"ז ת"ל.

52 חסד דרועי ימינא

"בפתח אליהו", ההקדמה לתיקוני זוהר: "חסד דרועא ימינא, גבורה דרועא שמאלא, תפארת גופא". המאמר משתמש בחלוקה זו כדי למיין את המצוות לשלושה קווים.

Tikkunei Zohar 17a:16-17 תיקוני זוהר י"ז א:ט"ז-י"ז

ואתקריאו בתקונא דא. חסד דרועא ימינא. גבורה דרועא שמאלא. תפארת גופא. נצח והוד תרין שוקין. ויסוד סיומא דגופא אות ברית קדש. מלכות פה. תורה שבע"פ קרינן ליה. מוחא חכמה איהו מחשבה מלגו. בינה לבא ובה הלב מבין. ועל אליו תרין כתיב *הנסתרות ליי אלקינו.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

53 (כנודע . . החיצונים כו')

ההערה מציינת שההערה שבסוגריים מופיעה גם בכתב יד 1824.

הערת קה"ת

המוסגר נמצא גם בכרך 1824.

54 עבדו את ה' בשמחה

"עבדו את ה' בשמחה, בואו לפנינו ברננה". המאמר קורא את החלק הראשון כתכלית ואת החלק השני כדרך להגיע אליה.

Psalms 100:2 תהילים ק':ב'

עֲבֹדוּ אֶת־יְיָ בְּשִׂמְחָה בְּאוֹ לִפְנֵי בְּרִנְנָה:

Serve the L-RD with gladness; come before His presence with singing

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

55 וכן לדבר הלכה

התלמוד מלמד שהשכינה שורה רק מתוך שמחה של מצווה, "וכן לדבר הלכה". המאמר מזהה שמחה זו עם גילוי אור אין סוף.

Shabbat 30b:5 שבת ל' ב:ה'

"וְשִׁבְחָתִי אֲנִי אֶת הַשְּׂמִיחָה" — שְׂמִיחָה שֶׁל מִצְוָה. "וְלִשְׂמִיחָה מָה זֶה עוֹשֶׂה" — זֶה שְׂמִיחָה שְׂאִינָה שֶׁל מִצְוָה. לְלַמֶּדֶךָ שְׂאִין שְׂכִינָה שׁוֹרָה לֹא מִתּוֹךְ עֲצָבוֹת וְלֹא מִתּוֹךְ עֲצָלוֹת וְלֹא מִתּוֹךְ שְׂחוֹק וְלֹא מִתּוֹךְ קְלוֹת רֹאשׁ וְלֹא מִתּוֹךְ שִׂיחָה וְלֹא מִתּוֹךְ דְּבָרִים בְּטָלִים, אֲלָא מִתּוֹךְ דְּבַר שְׂמִיחָה שֶׁל מִצְוָה, שְׂנֵאמַר: "וְעַתָּה קָחוּ לִי מִנְּגוֹ וְהִנֵּה כִנְגֹן הַמִּנְגֵּן וְתַהִי עֲלֵיו יָד הִי". אָמַר רַב יְהוּדָה: וְכֵן לְדַבֵּר הִלְכָה. אָמַר רַבָּא: וְכֵן לְחֵלוֹם טוֹב.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Pesachim 117a:14-15 פסחים ק"ז א:י"ד-ט"ו

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: וְכֵן לְדַבֵּר הִלְכָה. אָמַר רַב נַחֲמָן: וְכֵן לְחֵלוֹם טוֹב. אֵינִי?! וְהָאֵמַר רַב גִּידֵל אָמַר רַב: כָּל תַּלְמִיד חָכָם הָיוּשֵׁב לִפְנֵי רַבּוֹ וְאִין שְׁתּוּתָיו נוֹטְפוֹת מֵר — תְּכוּיָנָה, שְׁנֵאמַר: "שְׁתּוּתָיו שׁוֹשְׁנִים נוֹטְפוֹת מִזֶּרַע עוֹבֵר". אֵל תִּקְרִי "שׁוֹשְׁנִים", אֲלָא "שְׁשׁוֹנִים". אֵל תִּקְרִי "מִזֶּרַע עוֹבֵר", אֲלָא "מִזֶּרַע עוֹבֵר".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

61 הם רומזים להרוחניות

ההערה מפנה לשם לאותו רעיון: המצוות הגשמיות רומזות למציאות הרוחנית שלהן.

הערת קה"ת

ראה גם סה"מ תקס"ד ע' צב. וע' ערב. אוה"ת בשלח ע' תעג.

62 עוטה אור כשלמה

"עוטה אור כשלמה". המאמר משווה זאת לטלית.

Psalms 104:2 תהילים ק"ד:ב'

עֲטָה־אוֹר כְּשֶׁלֶמָה נוֹטָה שְׁמַיִם כִּי־רִיעָה:

Who coverest Thyself with light as with a garment, who
;stretchest out the heavens like a curtain

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קד, ב.

63 לבושיה כתלג חיוור

בחונו של דניאל, עתיק יומין לבוש "לבושו כתלג חיוור, ושער רישיה כעמר נקא". המאמר משווה את צמר הציציות ל"שערות" אלה.

Daniel 7:9 דניאל ז':ט'

הָיָה הָיִיתָ עַד דִּי כָרְסוֹן רָמְיוּ וְעֵתִיק יוֹמִיָן יָתֵב לְבוּשָׁה כְּתִלְגַּ חִיּוֹר וְשַׁעַר
רִאשָׁה כְּעֵמֶר נְקָא כְּרִסְיָה שְׁבָכִין דִּי־נֹר גְּלָלוּהִי נוֹר דְּלָק:

I beheld Till thrones were placed, And one that was ancient
of days did sit: His raiment was as white snow, And the hair
of his head like pure wool; His throne was fiery flames, and
the wheels thereof burning fire

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דניאל ז, ט.

64 ימלוח הי לעולם

"ה' ימלוח לעולם, אלקיך ציון, לדור ודור". המאמר דורש את "לעולם" כמתייחס למרחב, ואת "לדור ודור" כמתייחס לזמן — ושניהם באמצעות ציון.

Psalms 146:10 תהילים קמ"ו:י'

יְמַלֵּךְ הָאֵלֹהִים לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּ־קָה:

The L-RD will reign for ever, Thy G-d, O Zion, unto all gen-
erations. Hallelujah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמו, י'.

פסקה 14

65 כי ברוך מלשון המברך הגפן

ההערה מצטטת: פירוש המילה ברכה הוא המשכה ממקום שלמעלה ממנו.

הערת קה"ת

כלאים רפ"ז. ראה ד"ה כי תשא תשל"ד "דענינו ברכה והמשכה ממקום שלמעלה ממנו" — (מהנחה בלתי מוגה).

66 ויקראו לפניו אברך

כאשר פרעה מינה את יוסף על מצרים, "ויקראו לפניו אברך". המאמר

מפרש זאת כתואר למי שמחבר ומשפיע מעולם לעולם.

Genesis 41:43 בראשית מ"א:מ"ג

וַיַּרְכֵּב אוֹתוֹ בְּמִרְכָּבַת הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר־לוֹ וַיִּקְרָאוּ לִפְנָיו אֲבָרָךְ וַנִּתֵּן אוֹתוֹ עַל
כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם:

And he made him to ride in the second chariot which he
had; and they cried before him: 'Abrech'; and he set him
over all the land of Egypt

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית מא, מג.

67 אברך

אור התורה, המובא בהערת קה"ת, קושר פירוש זה של "אברך" לקטע זה בזהר.

Zohar, Miketz 5:68-80 ספר הזהר, מקץ ה':ס"ח-פ'

For this is the way of the Almighty, to provide the cure be-
fore inflicting the wound. Thus here He first prepared great
substance and then brought Israel into exile. Observe that it
was in virtue of being a righteous man that Joseph became
the cause of Israel acquiring riches of silver and gold (Ps.
105, 37). All this came to Israel by the hand of the righteous,
and all was for the purpose of making them worthy of the
... world to come. R. Simeon then took for his text the

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

68 אברך . . המקשר ומשפיע

על פי ההערה, אור התורה קושר את הפירוש הזה של "אברך", מי שמקשר ומשפיע, לזהר (1:196b).

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פ' שלח ע' תפא שמקשר זה לזח"א קצו, ב.

69 המשנה דנה ב"המברך את הגפן" לתוך הקרקע. המאמר לומד מכאן את משמעותו הבסיסית של "ברוך": להוריד ענף אל הקרקע, כך שיצמיח ממנו צמיחה חדשה.

Mishnah Kilayim 7:1 משנה כלאים ז':א'

הַמְּבָרֵךְ אֶת הַגֶּפֶן בְּאֶרֶץ, אִם אִין עֵפֶר עַל גִּבָּה שְׁלִשָּׁה טַפָּחִים, לֹא יִכְיֹא
וְרַע עֲלֶיהָ, אִפְלוּ הִבְרִיכָה בְּדִלְעַת אוּ בְּסִילּוֹן. הִבְרִיכָה בְּסִלְעַ, אִף עַל פִּי
שְׂאִין עֵפֶר עַל גִּבָּה אֵלֹא שְׁלֹשׁ אַצְבָּעוֹת, מִתֵּר לְהִכְיֹא וְרַע עֲלֶיהָ. הֶאֱרַכְבָּה
שְׁפָנָן, אִין מוֹדֵדִין לָהּ אֵלֹא מִן הָעֵקֶר הַשָּׁנִי:

If one has bent a vine into the ground [and then brought it
back up elsewhere], then if there is not soil over it to the
height of three handbreadths, he may not sow seed above it,
even if he bent [and conducted it underground] through a
gourd or through a pipe. If he bent it [and conducted] it
through rocky soil, then even if there is not soil over it only
to the height of three fingerbreadths, it is permitted to sow
... seed above it. As for a knee-like

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

פסקה 15

70 וענין ברכה זו

לקוטי תורה מצטט קטע זה. שם מדרגת הברכה, הנקודה הפנימית שבלב שלמעלה מהאבה, מכונה ציון, והקורא מופנה להסבר במאמר זה ל"אברך",

מלשון ברוך וברכה.

הערת קה"ת

מובא בלקו"ת דברים א, ג.

פסוק 16

71 אזי נקי כנסת ישראל בבחי ציון וסימן לאור הרוחני הנשפע ונמשך בה

בהערה מצוטט מאור התורה: אז כנסת ישראל מקבלת את כל האורות מלמעלה ממש, הנמשכים בו"א בבחינת היסוד שלה, הנקרא "נקודת ציון".

הערת קה"ת

באוה"ת פ' ראה ע' תשצג "והיינו שאז כנסיי מקבלת כל האורות שלמעלה ממש הנמשכים בו"א בבחי יסוד שלה הנקרא נקודת ציון". ועי' בענין נקודת ציון בלקו"ת תצא לה, כ.

72 וכוננו בזהר

אחד המקומות בספרות הזהר שהערת קה"ת מביאה כמקור ללימוד זה, לצד זוהר חדש על יתרו (37a).

Tikkunei Zohar, Tikkun 55 תקוני תיקון נה

הערת קה"ת

ראה תי"ז ת"י נה. זהר חדש פ' יתרו (לז, א). ראה לקו"ת תוריע ד"ה שוש תשיש, ועוד.

73 ולציון יאמר איש ואיש

"ולציון יאמר איש ואיש יולד בה". המאמר מפרש את "איש" כבחינה שבאה כאשר ישראל נוטלים את היוזמה.

Psalms 87:5 תהילים פ"ה

ולציון יאמר איש ואיש ילד בה והוא כוונתו עליון:

But of Zion it shall be said: 'This man and that was born in her; And the Most High Himself doth establish her

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים פז, ה.

74 אשה מזרעת תחלה יולדת זכר

התלמוד: "אם האשה מזרעה תחילה, יולדת זכר; אם האיש מזרעה תחילה, יולדת נקבה". המאמר מחיל זאת על ישראל ועל ה': היוזמה של ישראל מביאה את הבחינה השלמה יותר, "זכר".

Niddah 31a:23-24 נדה ל"א א:כ"ג-כ"ד

אמר רבי יצחק, אמר רבי אמי: אשה מזרעת תחילה — יולדת זכר, איש מזרע תחילה — יולדת נקבה, שנאמר: "אשה כי תזרע וילדה זכר". תנו רבנן: בראשונה היו אומרים — אשה מזרעת תחילה יולדת זכר, איש מזרע תחלה יולדת נקבה, ולא פירשו חכמים את הדבר, עד שבא רבי צדוק ופירשו: "אלה בני לאה אשר ילדה ליעקב בפדן ארם ואת דינה בתו" — תלה הזכרים בנקבות ונקבות בזכרים.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

75 שו"ה זכר — דהיינו בהקדים

בכתב"ד 1824 הקטע מופיע בנוסח אחר: "כלומר, על ידי הקדמת בחינת הרינה, לצאת מנרתיק הגוף והלבושים של הנפש הבהמית וכו'", ולאחר מכן ממשיך "ואחר כך".

הערת קה"ת

עד תיבת ואח"כ. בבז' 1824 בשינוי: דהיינו בהקדים בחי' רינה לצאת מנרתק הגוף ולבושי הנפש הבהמית כו' ואח"כ.

76 בואו לפניו ברננה

"בואו לפניו ברננה". המאמר מזהה את היוזמה של ישראל עם רינה זו.

Psalms 100:2 תהילים ק"ב:

עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה:

Serve the L-RD with gladness; come before His presence
with singing.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

77 כשיש אתעדלית אזי נקי כנסת ישראל בבחי ציון

בלקו"ת תורה מבחינים בין אתערותא דלתתא הבאה מתוך יגיעתו של האדם, העשויה להתקיים לאורך זמן, לבין התערורות הבאה רק מאתערותא דלעילא, החולפת כאשר האור שלמעלה מסתלק. ההבחנה קשורה למאמר "איש מזרע תחילה".

הערת קה"ת

ראה לקו"ת ויקרא ב, ג. וראה באוה"ת בראשית כרך ז תתתנ, א וריש ע"ב מה שהקשה לכאן.

פסוק 17

78 למעני למעני אעשה

"למעני, למעני אעשה זאת". המאמר משתמש בפסוק זה ביחס לאור שה' ממשיך ביוזמתו, גם ללא אתערותא דלתתא.

Isaiah 48:11 ישעיהו מ"ח:יא

למעני למעני אעשה כי איך יחל וכבודי לא אחר לא-א-ת:

For Mine own sake, for Mine own sake, will I do it; For how should it be profaned? And My glory will I not give to another.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישעיי מח, יא.

פסוק 18

79 כי הנני בא

"כי הנני בא ושכנתי בתוכם". המאמר קורא זאת כהבטחה על אור שבא מלמעלה גם בזמן הגלות.

Zechariah 2:14 זכריה ב':יד

רני ושמחי בת-ציון כי הנני-בא ושכנתי בתוכך נאם-ה'

Sing and rejoice, O daughter of Zion; for, lo, I come, and I'll dwell in the midst of thee, saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

80 הנה ישכיל עבדי

"הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד". מובא כנבואה על הזמן העתיד לבוא.

Isaiah 52:13 ישעיהו נ"ב:יג

הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד:

Behold, My servant shall prosper, He shall be exalted and lifted up, and shall be very high

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישעיי נב, יג.

משמאל. והילכתא משמאל, כדי שתהא נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין. אמר רב יהודה אמר רב אסי אמר רב: אסור להרצות מעות כנגד נר חנוכה. כי אמריתיה קמיה דשמואל, אמר לי: וכי נר קדושה יש בה? מתקריף לה רב יוסף: וכי דם קדושה יש בו? דתנא "ושפך ... וכסה" — במה ששפך כסה. שלא יכסנו כרגל, ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

שבת כב, א. שו"ע או"ח סי' תרעא.

86 פתחו לי שערי צדק

"פתחו לי שערי צדק, אבוא בם אודה ה'". המאמר מפרש את ה"שערים" כפתח הכניסה לשירה, באמצעות מלכות.

Psalms 118:19 תהילים קי"ח:י"ט

פתחו לי שערי צדק אבא בם אוֹדָה קָה:

Open to me the gates of righteousness; I will enter into them, I will give thanks unto the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיח, יט.

87 צדקתך ירננו

"וישירו צדקתך". המאמר מזכיר את פירושו הקודם: השירה באמצעות מלכות, שלשמה תיקנו את פסוקי דזמרה.

Psalms 145:7 תהילים קמ"ה:ז

זָכַר רַב־טוֹבָה יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יִרְנֶנּוּ:

They shall utter the fame of Thy great goodness, And shall sing of Thy righteousness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

88 שו"ה הפתח — ברשות הרבים . . אל ה'

לפי ההערה, הקטע המסיים, מן הפתח הסמוך לרשות הרבים ועד "ונלוו גוים רבים אל ה'", מצוטט שם.

הערת קה"ת

מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקנ.

89 על הפתח הסמוך לרשות הרבי' מבחוץ

דיני שולחן ערוך בדבר מקום הנחת נר חנוכה, כפי שהובאו בהערת קה"ת. המאמר מתעכב על כך שהנר מונח בפתח, סמוך לרשות הרבים.

Shulchan Arukh, Orach Chayim 671:5 שולחן ערוך, אורח חיים תע"א:ה'

נר חנוכה מניחו על פתח הסמוך לר"ה מבחוץ אם הבית פתוח לר"ה מניחו על פתחו ואם יש חצר לפני הבית מניחו על פתח החצר ואם היה דר בעליה שאין לו פתח פתוח לר"ה מניחו בחלון הסמוך לר"ה ובשעת הסכנה שאינו רשאי לקיים המצוה מניחו על שלחנו ודיו וצריך נר אחר להשתמש לאורו ואם יש מדורה אין צריך נר אחר ואם הוא אדם חשוב שאין דרכו להשתמש לאור המדורה צריך נר אחר:

One should place the Hanukkah light at the entrance which adjoins the public domain, on the outside. If the house opens to the public domain, he should place it at its entrance. If there is a courtyard in front of the house, he should place it at the entrance of the courtyard. If he lives in the upper floor, having no entrance leading to the public domain, he should place it at a window that adjoins the pub-

81 ונחה עליו רוח ה'

"ונחה עליו רוח ה'". מובא, יחד עם הפסוק הבא, כנבואה נוספת על הזמן העתידי לבוא.

Isaiah 11:2 ישעיהו י"א:ב'

וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חֵכְמָה וְבִינָה רוּחַ עֲצָה וְגִבּוֹרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה' And the spirit of the L-RD shall rest upon him, The spirit of wisdom and understanding, The spirit of counsel and might, The spirit of knowledge and of the fear of the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י יא, ב.

82 והריחו

"והריחו [ביראת ה']". הפסוק הבא, שהמאמר מצטט באמצעות המילה הראשונה שלו.

Isaiah 11:3 ישעיהו י"א:ג'

וְהָרִיחוּ בִּירְאָת ה' וְלֹא־לִמְרָאָה עֵינָיו יִשְׁפּוּט וְלֹא־לְמִשְׁמַע אָזְנוֹ יוֹכִיחַ:

And his delight shall be in the fear of the L-RD; And he shall not judge after the sight of his eyes, Neither decide after the hearing of his ears

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 19

83 ולציון יאמר איש ואיש יולד בה

"ועל ציון יאמר: איש ואיש נולד בה, והוא עליון יכוננה". המאמר מפרש זאת כהעלאת ה"כת" למדרגת "איש".

Psalms 87:5 תהילים פ"ז:ה'

וּלְצִיּוֹן יֹאמַר אִישׁ וְאִישׁ יִלְדֶּבְהָ וְהוּא יְכֻנְנֶהָ עֲלִיּוֹן:

But of Zion it shall be said: 'This man and that was born in 'her; And the Most High Himself doth establish her

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

84 כי הנני בא ושכנתי

"כי הנה אני בא ושכנתי בתוכך". המאמר מפרש את "אני" כעצמותו של ה' ממש, כאור אין סוף עצמו.

Zechariah 2:14 זכריה ב':י"ד

רְנִי וּשְׂמַחִי בַת־צִיּוֹן כִּי הִנְנִי־בָא וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְךָ נְאֻם־ה'

Sing and rejoice, O daughter of Zion; for, lo, I come, and I 'will dwell in the midst of thee, saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

זכרי' ב, יד.

פסוקה 20

85 נר חנוכה שתקנו על פתח הבית

הדיון בתלמוד בשאלה היכן מניחים את נר חנוכה, המוצב בפתח הבית; כאן נפסק שיש להניחו בטפח הסמוך לפתח. המאמר קורא את מקומו של הנר בחוץ כהוראה על העומדים בחוץ.

Shabbat 22a:2-3 שבת כ"ב א:ב-ג'

אָמַר רַבֵּה: נֵר חֲנוּכָּה מְצֻנָּה לְהַנִּיחָהּ בְּטַפַּח הַסְּמוּךְ לַפֶּתַח. וְהֵיכָא מִנָּה לָקָה? רַב אָחָא בְּרִיה דְּרַבָּה אָמַר: מִיָּמִין רַב שְׁמוּאֵל מִדְּפְתֵי אָמַר:

lic domain. In a time of danger, when one is not allowed to

...

Maginei Eretz: Shulchan Aruch Orach Chaim, Lemberg, 1893 (Public Domain) • Wikisource Shulchan Aruch (CC-BY-SA)

90 ונלוו גוים רבים אל ה'

”ונלוו גוים רבים אל ה' ביום ההוא” — הפסוק הבא אחרי הפסוק הפותח את ההפטרה. המאמר קושר אותו לנר ההופך את חשכת רשות הרבים לאור.

Zechariah 2:15 זכריה ב':ט"ו

וְנִלְווּ גוֹיִם רַבִּים אֶל־ה' בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיוּ לִי לְעָם וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָהֶם וַיֵּדְעוּתָּ כִּי־יְהוָה צָבָאוֹת שְׁלַחְנִי אֵלֶיךָ:

And many nations shall join themselves to the L-RD in that day, and shall be My people, and I will dwell in the midst of thee'; and thou shalt know that the L-RD of hosts hath sent me unto thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו והערות.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Maginei Eretz: Shulchan Aruch Orach Chaim, Lemberg, 1893 (Public Domain); Wikisource Shulchan Aruch (CC-BY-SA).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/)

מיום חנימי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/8/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק